49րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1235 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 6/19 ՅՈՒԼԻՍ 1905 — 16 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1323 — 6 ԹԷՄՄՈՒԶ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Փ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պօղ Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قیصر
اداره‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ Համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու Համար	108 »	60 »
Արտասահմանի Համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — 10 ՓԱՐԱ

Անտեղի Պոռոտուք

Երուսաղէմի նախորդ ելեմտից Տեսուչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Մագաստեանի շուրջ յարուցուած հաշուական խնդիրը վերջապէս լուրջ քօղի մը տակ մտաւ ու կեցաւ. Վարչութեան անդամներէ բաղկացած Քննիչ Յանձնաժողովը յաջորդական նիստեր կը գումարէ Պատրիարքարանի մէջ, որ առաջ լուծելու համար այս խնդիրը որ Կորդեան հանգոյցի մը երեւոյթը առած էր, նոյն իսկ Մագաստեան վրդ.ին Պոլիս գալէն ետքը։

Վարչական շրջանակներու մէջ խօսուածներուն նայելով, կ'երեւայ թէ յաջող ելքի մը պիտի հասնի ա՛յնքան ատենէ ի վեր ծեծուած այս հաշուական գործը, ըստ որում Քննիչ Յանձնաժողովին օրակարգին վրայ ունեցած խնդիրը, աւելի՝ Երուսաղէմի վանքին ունեցած պարտքին և անկէ ինչպէս պրծելուն շուրջ կը դառնայ, քան ուղղակի Տ. Ղեւոնդ վրդ.ին անձին՝ որուն ներկայութիւնը ապահովաբար Քննիչ Յանձնաժողովին առջեւ քիչ մը քիչ դիւրութիւն չէ որ պիտի ընծայէ, առողջ գաղափար մը կազմելու, հաստատ համոզում մը ունենալու համար վանքին այսօրուան վիճակին վրայ։

Մեր ըսելիքը այս չէ սակայն, ու նպատակ չունինք Քննիչ Յանձնաժողովին ձեռք առած աշխատութիւններուն և անոնց ցարդ ձեռք բերած արդիւնքին տեղեկատուութիւնը ընել հոս, որովհետեւ խնդիրը մինչեւ որ իր վերջին կէտը հասնի, քննութիւնները մինչեւ որ իրենց ելքը ունենան, ոչ մէկ խօսք կամ գրուած կրնայ իր կշիռը ունենալ և ազդեցութիւն բանեցնել հանրութեան կարծիքին վրայ, որ հիմակուհիմա որոշ բան մը չը գիտեր և ակնդէտ իրաց վախճանին կը սպասէ այդ դարաւոր ուխտատեղիին շուրջ յարուած միաբանական այս խնդիրներուն ինչ ըլլալը հասկնալու համար։

Ցաւալի է սակայն որ, դեռ խնդիրը իր ելքին չհասած, քննութեան վերջնական արդիւնքին վրայ գաղափար չը կազմուած, շատեր բանիւ և գրով խօսքեր կը նետեն մէջտեղ, երեւակայական կամ մտացածին հաշիւներ երեւան կը հանեն, այնպէս որ հանրութիւնն ալ կը գայթակղի, քննիչներն ալ իրենց թելը կը կորսնցնեն, և լաբիւրինթոս մըն է իր դիրքը կը կատարէ ուշ կամ կանուխ։

Քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ սովորութիւն է որ երբ քննութիւն մը կայ նկատողութեան առնուելիք, դատավարութիւն մը կը կատարուի, ամէն խօսք կը դադրի ալ դուրսը, ամէն պոռոտուք իրենց ձայնը կը մարեն ալ։

Ու ասիկա այնքան բանաւոր է քննութենէն առաջ, որքան բանաւոր է քննութեան արդիւնքէն վերջ, անոր համեմատ վճիռ արձակել, գաղափար կազմել և համոզում մը գոյացնել։

Մենք այսպէս չենք ըներ սակայն մեր եկեղեցական ու կրթական գործերուն, մեր վարչական ու թաղային խնդիրներուն մէջ. ընթացքային քննութեան վայրկեանին իսկ, չենք դադրիր ձայներնիս բարձրացնելէ, աւելի կամ պակաս խօսքեր ընելէ, որով քննութեան ոգին ալ կը խեղաթիւրուի, նպատակն ալ կը շեղի իր ուղղութենէն։

Եթէ խնդիրը լոկ անձի մը շուրջ դառնար, եթէ միմիայն Ղեւոնդ վարդապետին անձը ըլլար խնդրոյ նիւթակայ, որուն անպարտութեանն կամ պարտութեանն իր անձը միայն օգտուէր կամ վնասուէր, այնքան արժանի չըլլար դուցէ խնդիրը՝ նկատողութեան առնուելու և այնքան հետաքրքրութեան չարժէր թերեւս։

Խնդիրը դարաւոր վանքի մը, նուիրական աթոռի մը շուրջ կը դառնայ, որուն բարձրութեանն ու սրբութեանն շատ բան պակսեցուցին վերջերս այս միաբանական խնդիրները, ու այդ կերպով քիչ մը քիչ բարոյական և նիւթական կորուստ չէր որ առաջ եկաւ այդ վանքին մատակարարութեան մէջ։

Միաբանական խնդիրներու ծագումէն ի վեր, վանքը իր վարկը կորսնցուց, ուխտաւորները քիչցան, օտարներու առջեւ ծաղր ու ծանակ եղաւ, ու այս բոլորը անոր համար որ վանքին հոգեւոր իշխանութիւնը շատ բան կորսնցուցած էր իր ազդեցութենէն, միաբանութեան մէջ համաձայնութիւն չը կար, անարժէք և անպէտ սպասաւորներ էին որ վանքին ամբողջ գործառնութիւնը, իրենց ձեռք խաղալիք ըրած, ամէն չարաշահութիւն ի գործ կը դնէին իրենց անձնական կիրքերը յագեցնելու, իրենց անհատական հաշիւները մաքրելու համար։

Պզտիկ քաջալերութիւն մը, պզտիկ աջակցութիւն մը բաւական եղած էր արդէն միաբանական այդ խնդիրները բորբոքելու, երբ հաշուական խնդիր մըն ալ հանեցին մէջտեղ ու վանքը այդ կերպով ալ վարկաբեկ եղաւ որքան հանրութեան, նոյնքան ալ օտարներու աչքին։

Բան չը մնաց որ չըսուէր, խօսք չը մնաց որ չը գրուէր։ Ղեւոնդ վարդապետին համար «հաշուէ խոյս կուտայ կոր, Պոլիս գալ չուզեր կոր» ըսին, մարդը Պոլիս եկաւ, Քննիչ յանձնաժողովին առջեւ ելաւ, ու նորէն իրենց թմբուկը առեր կը զարնեն։

Ղեւոնդ վարդապետին Պոլիս գալը արդէն բաւական էր շատ լայն գաղափար մը կազմելու իր անձին շուրջ յարուցուած խնդիրներուն ո՛րքան անհիմն ու սնոտի, և միաբանական խնդիրներուն ալ ինչ նկատումներէ ծագած ըլլալուն մասին։

Հիմա որ այնքան պոռոտուքներէ, այնքան յերիւրանքներէ ետք, քննութեան այս օրերուն, ուր ամէն բան մերկապարանոց ի յայտ պիտի գայ, ամէն կնճիռ պիտի հարթուի, — դէթ այս հաւատքը ունինք — ձայները աւելի սաստկութեամբ կը բարձրանան, ու օր նոր, յերիւրանք նոր երեւան կուգայ կարգ մը թերթերու մէջ, որոնք բան գործ ըրած են անպատճառ և անպատճառ անվստահելի ցուցնել Երուսաղէմի նախորդ Ելեմտից Տեսուչը, առանց գիտնալու թէ այսպէսով վանքն է որ միշտ աւելի կը վնասուի, ըսել է պարզապէս մտադրութիւն մը կայ ամէն պարագայի մէջ ընկճելու Ղեւոնդ վարդապետը, վարկաբեկ ընելու զայն։

Վանքին իրական շահը և օգուտը մտածող, անոր բարեկարգութեանն ու կանոնաւորութեանը փափաքող մարդիկ ապահովաբար այս ընթացքը չէր որ պիտի պարզէին հանրութեան, այս նպատակաւոր միջոցները չէր որ ձեռք պիտի առնէին։

Քննութեան վախճանին սպասելու չափ ազնիւ համբերատարութիւն մը չունեցող մարդիկ, երբ այսպէս անտեղի պոռոտուքներով միտքերը գայթակղեցնել կը ջանան, ըսել է անձնական հաշիւներ ունին մաքրելիք և ու և է կիրք չունին իրենց ամենօրեայ տեղեկատուութիւնը, որ խնդիրը կնճռոտելէ և քիչ կամ շատ հարթուած գաւառները նորէն ցնցելէ աւելի ուրիշ բան չունի իրեն նպատակ։

Թողունք ազնուութիւնը, բանականութիւնն իսկ, ինչպէս բնինք, կը պահանջէ որ լուռ հետաքրքրութեամբ մը Քննիչ Յանձնաժողովին քննութեան արդիւնքին սպասենք ու հանգիստ թողունք ա՛լ, Երուսաղէմի նախորդ Ելեմտից Տեսուչը որ քրիստոնէական վսեմ համակերպութիւնով մը Գողգոթայի խաչը կը տանի հիմա կարծես իր ուսերուն վրայ լուռ և անտրտունջ։

Բնական է թէ Քննիչ Յանձնաժողովը ականջ չի՛ կոխեր գրուածներուն և գրուելիքներուն, — որովհետեւ այնպէս կը յուսացուի թէ այս մարդիկը դեռ չեն յագեցուցած իրենց կիրքերը — և որ առաջ իր քննութեան արդիւնքը կը հանէ մէջտեղ, պարզելու համար իրաց ճշգրիտ կացութիւնը որուն ակնդէտ սպասող ենք մենք ալ։

ՎԱՀԱՆ ԹՕԹԻԿԵԱՆ

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ

ՊԱՏՈՒԵԼԻԻ ՄԸ ԽՐԱՏՆԵՐԸ ՆՈՐԸՆԾԱՅ ՀԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ
(ԻՐ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԻՆ)

ԱՌ Տ. ՇԱՀԷ ՎՐԴ. ՓԻԼԱՒՃԵԱՆ

Յիշելի պաշտօնակից,

Արժանաւոր Դպրեվանքին նման յառաջադէմ հաստատութեան մը մէջ, և մանաւանդ Տ. Եղիշէ Սրբազան Դուրեանի և ընկերներուն նման լուսաւորեալ միտքի տէր ու հեղինակաւոր ուսուցչաց դասախօսութեանն ու խրատին հսկողութեանը ներքեւ տարիներէ ի վեր աշխատելով ամենակարեւոր պաշտօնի մը համար պատրաստուեցաք և այս օրերս պաշտօնապէս ստանձնեցիք զայն։ Այլ եւս աշխարհէն հրաժարելով ընտրեցիք ձեզի կուսակրօնութեան ասպարէզը։ Ասկէ ետք ձեր բոլոր ջանքն ու կեանքը ամբողջովին կը նուիրէք մեր համայնքին կրթութեանը, քրիստոնէական նուիրական վարդապետութեան մէջ։ Մեծ ընտրութիւն, մեծ և կարեւորագոյն կոչում։ Այս առթիւ կ'ուզեմ քանի մը բաներ ըսել ձեզի, արդեօք ներողամիտ պիտի ըլլա՞ք։ Կը փափաքիմ այս բաները ըսել, մանաւանդ յենլով այն վաղեմի յարաբերութեան վրայ, որ հաստատուեցաւ մեր մէջ երբեմն ուսանող և ուսուցիչ Կ. Թ. Գոլէճի դասարանին մէջ։

Նախ, ջանացէք ապրիլ այնպէս, որպէս կը պահանջէ ձեր պատասխանատուութիւնը։ Քիչ ջանք պիտի կրնաք ըմբռնել ըստ արժանւոյն թէ ո՛րքան ծանր պատասխանատուութիւն մը ստանձնած էք ընտրելով կուսակրօնութիւնը՝ ձեր այս դեռատի կեանքին մէջ։ Ըսել չեմ ուզեր որ դուք այս ասպարէզը ընդգրկած էք փութընդփոյթ՝ առանց ամէն ինչ հաշուի առած ունենալու, որովհետեւ վստահութիւնս կատարեալ է ձեր նկարագրին ու բարքին նկատմամբ։ Սակայն և այնպէս, սա Դպրեվանքին դասարանէն, աղօթարանէն և գրադարանէն հեռանալով երբ ինքզինքնիդ գտնէք արտաքին աշխարհին հմայքին և հրապուրիչ փորձութեանց դէմ յանդիման, այն ատեն միայն պիտի կրնաք զգալ ասպարէզին դժուարութիւնը՝ հիմակուընէ աւելի տարբեր, աւելի խորաթափանց։

Հետեւաբար, այս հոգեւոր փորձութեանց հանդէպ այժմէն պէտք է կազմ ու պատրաստ ըլլաք։ Ոչ-ամուսնացեալ հոգեւոր պաշտօնեաներէ ոմանց բարոյական կեանքին նկատմամբ մեր հասարակութեան մէջ գիտէք թէ ի՛նչ աննպաստ գաղափարներ կը տիրեն։ Ալ կը բաւեն այն անլուր նախատինքները, որ կուգան Աւետարանի Ս. անունին, այս հոգեւոր պաշտօնեայ յորջորջուողներու ոմանց հետեւանքով։ Մեր ժողովուրդեան մէջ ա՛լ կը բաւեն այն ամօթն ու ստորնացումը, որ կուգան մեր կրօնի սրբազան կոչումին, իրենց հոգին չզսպողներու կողմէ։ Ուստի, դուք ջանացէք ցոյց տալ մի այնպիսի նկարագիր, մի այնպիսի կեանք, որ նոյն իսկ ձեր թշնամիները չունենան ձեզ նկատմամբ ըսելիք ո և է բան մը, և այսպէս փրկեցէք ու վեր պահեցէք ձեր դասակարգին պատիւն ու օծը։ Իսկապէս, պախարակելի չէ ամուսնական կեանքէ հրաժարիլ։ Բայց երբ հոգեւոր պաշտօնէի մը համար եկեղեցիի կողմանէ կը հռչակուի ան՝ իբրեւ ստիպողական սկզբունք, այն ատեն հարկ կ'ըլլայ մտածել անոր վրայ։ Պօղոսի նման ամուրի պաշտօնեաներ ամէն ատեն արժանի են պատուոյ։ Որպէս զի դուք յաջողիք այս ճամբուն մէջ, ձեր սիրտը պէտք է տոգորուի համակ Քրիստոսի սիրովը և ձեր ժամանակը գրաւուի հոգեւոր ծառայութեամբ և զբաղմամբ։ Ձեզի համար մասնաւորապէս ուշադրութեան արժանի ուրիշ կէտ մը, մտաւորական կեանքին մէջ առաջադիմութիւնն է։ Անտարակոյս, ձեր ուսուցիչները դասաւորած և հաղորդած են ձեզ Աստուածաբանութեան շրջանին մէջ երեւան բերուած յառաջադէմ ճշմարտութիւնները և կրօնական ամէնէն նոր գաղափարները։ Եւ դուք այժմ, 19րդ և 20րդ դարերուն կրօնական գաղափարներուն մէջ հրահանգուած ըլլալով, 8—10 դար առաջուան կրօնական գաղափարները քարոզելու և պաշտպանելու հրաւիրուած էք։ Ասիկա ծայր աստիճան դժուարին գործ մըն է։ Մէկ կողմէն պիտի [...] հաւատարիմ ըլլալ ձեր խղճին, միւս կողմէ ձեր Եկեղեցւոյն խիղճին [...] մէջ կը տեսնենք թէ ձեր [...] ո՛րքան դժուարութիւններու և խոչընդոտներու հանդիպած էք։ [...] հարցումը այս է թէ, երբ այս երկու խղճահարութեան միջեւ հակասութիւն ու բախում տեղի ունենայ, ո՞րը պիտի ընդգրկէք, և ո՞րը պիտի զոհէք։ Եթէ ձեր խիղճին հաւատարիմ գտնուիք, ձենէ առաջ, ինչպէս ոմանք եղան, ձեր Եկեղեցւոյն և ձեր ժողովուրդեան դատապարտութեանը և նախատանացը ենթակայ պիտի ըլլաք, և երբ Եկեղեցւոյն ձայնին անսաք, ձեր խիղճին դէմ գործած պիտի ըլլաք, որով ձեր անձին մէջ առաջ պիտի գայ վիճակ մը, հակասական ու երկդիմի։ Այս երկուքը շատ անգամներ կարելի է հաշտեցնել և ի մի բերել, բայց ասիկա՝ երբեմն անկարելի կը դառնայ կրօնական պարագաներու բերմամբ, այնպէս որ պիտի ստիպուիք պաշտպանել կա՛մ մէկ կողմը, կամ միւս կողմը։ Դժուարին կացութիւն։ Սակայն և այնպէս, կը վստահեցնեմ ձեզ թէ, ամէն պարագայի տակ, կրօնքի մասին ձեր խիղճի արդար ձայնին անսալն է ամէնէն ուղիղ և ապահով ճամբան։ Զայս գործադրելու քաջութիւնը պիտի ունենա՞ք։ Գիտէ՞ք, ինչ է այս օրս թէ՛ քեմերէն և թէ մամուլի միջոցաւ հալածուած կրօնական վարդապետութեան ազդեցութիւնը անէացնող էն զօրաւոր ազդակը, — այն տարակուսանքն է, զոր ժողովուրդը կը սնուցանէ իրենց վարդապետներուն անկեղծութեանը հանդէպ։ Մեր հասարակութիւնը՝ ամբողջ քարոզ մը լսելէ ետք և գիրք մը կամ յօդուած մը կարդալէ ետք, որ կը պարունակէ իր մէջ կրօնական ճշմարտութիւն մը, իր միտքէն կը հարցնէ թէ այս քարոզիչը կամ այն խմբագիրը միթէ հաւատք կ'ընծայէ՞ իր այս խօսքերուն, և երբ ունի տարակոյսներ անոնց անկեղծութեանը մասին, բոլոր այդ ստացուածքներուն զօրութիւնը ոչնչութեան կը դատապարտուի։ Այս պատճառաւ, ամէն ուսուցիչ, քարոզիչ և վարդապետի միակ ջանքը պէտք է ըլլայ կատարեալ հաւատարմութիւն իր խիղճին և իր կրօնական համոզումներուն հանդէպ։ Հաւատացածը պէտք է խօսի, գիտցածը պէտք է հաղորդէ։ Արդարեւ, այսօրինակ քարոզիչներ և վարդապետներ վերջապէս պիտի կրնան շահիլ իրենց ժողովուրդեան վստահութիւնն ու մեծարանքը, անտարակուսելի է որ անոնք պիտի կրնան գրաւել նաեւ ուրիշ յարանուանութեանց պատկանող ժողովուրդոց սէրն ու համակրանքը։

Ներողամիտ գտնուեցէք, աւելցնելու սա մէկ բան ալ։ Ձեր այս նուիրական պաշտօնին մէջ, ձեր էն մեծ նպատակակէտը թող ըլլայ նոյն ինքն Քրիստոս և անմահ հոգիներու փրկագործութիւնը։ Ինչպէս ուրիշ եկեղեցիներուն մէջ, նմանապէս Հայ եկեղեցւոյն մէջ հոգեւոր պաշտօնեաները, Եկեղեցին՝ Քրիստոսէն աւելի նախապատիւ համարելու վտանգին ենթակայ են։ Մանաւանդ իրենց Եկեղեցին, ուրիշ եկեղեցիներու յարձակմանց դէմ պաշտպանելու պահուն, աւելի կը հարցնեն կը փնտռեն Եկեղեցին օգուտները, քան Քրիստոսին կամքն ու հոգին։ Եւ կամ աւելի նախանձախնդիր կ'ըլլան պաշտպանելու իրենց դաւանաբանած և ուղղափառ ընդունած վարդապետութիւնը, քան իրենց ժողովուրդեան բարոյական յառաջդիմութիւնը հոգեւոր աշխարհին մէջ։ Հայ Եկեղեցւոյն հոգեւորականները թէեւ ո՛չ միւսներէն աւելի, գէթ անոնց հաւասարապէս չափ կը թերանան ասոնց մէջ։ Կը մոռնան խաղաղ Քրիստոսի հոգին ու [...]ութիւնը, իրենց Եկեղեցին ու[...] խոնարհ[...] դէմ պաշտպանելու [...] ուրիշ եկեղեցւա[...] [illegible] համար։ Կը վարին [...] նպատակը միջոցներով, որպէս թէ [...] կ'արդարացնէ զմիջոց։ Ժողովուրդը անհամար երբ կը դիմեն գինեմոլութեան, երբ կ'իյնան անբարոյականութեան մէջ, երբ կիրակին չեն պատուեր և երբ հաւատք չեն ընծայեր կրօնքին, հոգ չեն ըներ. բայց եթէ երբեք անոնցմէ մին, ուրիշ եկեղեցիի մը յարելու ըլլայ, ահա այն ատեն է որ իրար կ'անցնին։ Խնդիր չկայ, երբ նոյն իսկ անոնք իրենց գացած եկեղեցիներուն մէջ հետզհետէ լաւագոյն մարդեր ալ եղած ըլլան. այդ անձը կրկին պէտք է որ դառնայ իր եկեղեցիին գիրկը։ Չեն հանդարտիր, մինչեւ որ զանիկա յետս չկոչեն։ Վերջը յիշեալ անձը, երբ չարունակէ դարձեալ իր հին աղտոտ ճամբան, հոգ ընին չէ, բաւական է որ ան՝ եկեղեցիին գիրկը վերադարձած է։ Այս ընթացքն է որ կը թելադրէ եկեղեցին նախամեծար համարել՝ Քրիստոսին, և ուղղափառութիւնն ալ՝ հոգւոյ փրկագործութեանը։ Զգուշացիր ասկէ։ Վարդապետաց Վարդապետը մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոսն է, և Ան աշխատեցաւ ո՛չ թէ մէկ եկեղեցիին, այլ մանաւանդ անհատներուն համար, որպէս զի անոնք հոգեւոր կեանքեր ստանան։ Հետեւաբար կը մաղթեմ որ մեր Մեծ Վարդապետին նմանող ճշմարիտ և խոնարհ վարդապետ մը ըլլաք, և այս մասին Տէրը օգնական ըլլայ ձեզ։

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Նախ յարգելու համար կարծիքներու տարբերութիւնը, կը հրատարակենք Այնթապի քոլէճին նախկին բրօֆէսոր և Աւետարանական խմբագիր Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեանի ներկայ խրատական գիրը, զոր կ'ուղղէ իր նախկին սանին, նորընծայ Տ. Շահէ վարդապետի։

Երկրորդ՝ կը հրատարակենք այ[ս] յօդուածը մանաւանդ անոր համար որ Արմաշեան վարդապետներէ ոմանք կարդան ու հասկնան թէ իրենց համար ի՛նչ գաղափար գոյացուցած են մ[եր] Եկեղեցիին դուրս գտնուողները և թէ իրենց հրատարակած անհեթեթ յօդուածները ինչպէս զէնք կը դառնան Բողոքականներուն ձեռք, նոյն իսկ մ[եր] վարդապետներէ ոմանց արարքովը Հ[այ] կղերականութիւնը ծաղրելու։

Յօդուածին հրատարակութեան պատճառը պարզելէ ետք, անկեղծօրէն ըսեն[ք] թէ Վեր. Գրիգորեանէ՝ իբրեւ Աւետարան[ական] քարոզիչ մը և իբրեւ երէց հայր մը, սպասէինք որ խօսէր այն բաները նախկին աշակերտին, ինչ որ Պօղոս գր[ած] է Տիմոթէոսին։ Բայց Վերապատուել[ին] քանի մը տող միայն գրելէ ետք, կա[...] ձեւ այս առիթը պատրուակ մը բռն[ե]լով կ'սկսի առաջ քշել այն տեսու[...]թիւններն ու մաշած խօսքե[րը] զորս բողոքականութեան ծագումէն ի վ[եր] ամէն օր կը կրկնեն պատուելիները։ Հ[այ] Եկեղեցին ուրոյն մարմիններ չի դա[ւա]նիր Քրիստոսն ու Եկեղեցին։ Եկեղեց[ին] հարսն է և Քրիստոս անոր փեսան։ Ն[...] է մեր դաւանանքը և ո՛վ որ Հայ Եկ[ե]ղեցիին համար կ'աշխատի, Քրիստ[ոսի] համար կ'աշխատի։ Տ. Շահէ վ[րդ.] կրնայ 19րդ և 20րդ դարերու մէջ դա[...]տիարակուած ըլլալ կրօնական բոլո[ր]ովին նոր գաղափարներով։ Ասիկա [...] բաղդին առաւելութիւն մըն է գիտ[...]կան վարդապետին համար աւելի ս[...] կապով մը միանալու Հայ Եկեղեց[ւոյ] 15 դարերէ ի վեր անխախտ պա[հած] դաւանութեանը։ Տգէտ կրօնաւոր [...] որ միմիայն Հայ Եկեղեցւոյ դարեր[է ի] վեր նուիրագործուած հաւատքն[...] [...]ութիւնը գիտնար ու վարդա[...] [illegible] կրնար գայթիլ կրօ[...] ձեռնադրուէր, [...] աւելի, [...] [...]կան նոր գաղափարնե[րով] Շահէ վրդ. իր ստացած [...] բակլութեան հանգամանքովը, որ գի[տէ] հին թէ նոր կրօնական հառաջալինքն[երը] և գաղափարները, բնաւ պատճառ չու[...]նի գայթելու։ Վեր. Գրիգորեան երբ իր նախկին սանին ձեռնադրութեան ներկայ գտնուէր, պիտի տեսնէր որ Տ. Շահէ վրդ. հրապարակաւ գիտակցութեամբ կը նզովէ և հրաժարիլ կ'ուխտէ բոլոր այն մոլար վարդապետութիւններէն որոնք մեր նախնեաց օր[երէն] ալ հրաժարուած էին ուղղափառ Եկեղեցին, հիմակուան նոր գաղափարներէն աւելի կամ նուազ տարբերութեամբ։ Նորընծայ վարդապետը միայն պարզ հրաժարումով և նզովքով մ[ը] ալ չի բաւականանար, այլ իր նզովքներուն մէջ կը բացատրէ նաեւ պատճառները, որոնք կ'ստիպեն զինքը այ[...]

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 22

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

ՎԱՇԽԱՌՈՒՆ ՈՒ ԽԱԲԵԲԱՆ ՄԻԱՑԱԾ

—Հետեւանքը բացորոշ է, ըսաւ վաշխառուն։ Լավառէտ քառասուն փարայէն աւելի դրամ չունի գրպանը։ Կա՛մ իբրեւ դատարկապորտ պիտի ձերբակալեն զինքը և կամ վրան գթալով Ֆրանսա ետ պիտի ղրկեն։ Լավառէտի իմ անունս գողցած ըլլալուն կը վկայեն Լօռն շոգենաւին նաւապետներն և ուղեւորները։ Հետեւաբար ինչ որ Ասորեան կղզիներուն մէջ եղաւ, նոյնը հոս կ'ըլլայ նաեւ որիկային, զոր ետ կը դարձնեն։

—Շատ աղէկ, ես ալ նաւապետին հետ կը տեսակցիմ, պատասխանեց խաբեբայ Տօն Մօզէ, կարելի է անոր ձեռքէն վկայագիր մը կ'առնենք թէ Լավառէտ գողցած է ձեր անունը։ Այն ատեն աւելի կը դիւրանայ անոր Ֆրանսա վերադարձը։

—Ուրեմն որիկային ուղեւորութիւնը շատ երկար պիտի չտեւէ։

Երկու մեղսակիցները թէեւ իրենց նիւթած դաւին յաջողութեանը վրայ վստահ, յաղթական կը նկատէին զիրենք, սակայն չէին մտածեր որ Լավառէտ իրենց պէս հարիւր հատը գրպան էն կը հանէր երբ խնդիրը խորամանկութեան և դարձուածքի վրայ ըլլար։ Այս սրամիտ խմբագիրը, որ Բարիզէն մեկնելէն ի վեր առանց նեղուելու և առանց օձիքը ձեռք տալու յաջողած էր մինչեւ Ամերիկա մտնել առաջին կարգի ուղեւորութեամբ մը, հիմա կարելի՞ էր որ պարտութեան մատնուէր վաշխառուի մը և խաբեբայի մը առջեւ։ Շոգենաւը քանի՛ ցամաքին մօտենար, Լավառէտի մտածումներն ալ նոյն համեմատութեամբ կ'աւելնային և Միս Օրէթի իրեն ուղղած մէկ հարցումին պատասխանելով ըսաւ թէ,

—Դուք ալ կը խոստովանիք անշուշտ որ ցամաք հանելէ առաջ պէտք է հրաժարիմ Պօլօսի անունէն։ Հիմակուընէ գիտեմ արդէն թէ երբ Քօլօնի ցամաքը ոտք կոխեմ, հարիւրաւոր դժուարութիւններ պիտի պատեն զիս։

—Ուրեմն ի՛նչ պիտի ընէք, հարցուց անգլուհին մտահոգութեամբ։

—Թէեւ առ այժմ որոշում մը չեմ տուած, յարեց Լավառէտ ժպտելով, բայց պէտք է վստահ ըլլաք որ օձիքս ձեռք չպիտի տամ։ Առ այժմ սա չափ միայն կրնամ ըսել թէ որոշած եմ ցամաք ելլել առանց սպասելու որ շոգենաւը Քօլօն հասնի։

Շոգենաւը առանց միջադէպի հասաւ Կուատալուփա կղզին։ Լավառէտ ուղեկիցները լաւ մը զբաղեցնելու դիտումով սկսաւ խիստ շահեկան բացատրութիւններ հաղորդել կղզին եղերքը գտնուող բուսաբեր կոյտերուն նկատմամբ, որոնք օր օրի կ'աւելնային։

Երիտասարդ օրագրողը քիչ մըն ալ հմտութիւն ծախելու և Միս Օրէթին հաճելի ըլլալու առիթը չփախցնելու համար պատմեց թէ ինչպէս 1878ին Շուէտի կողմէն Ֆրանսայի վերադարձուեցաւ Սէն Պարթէլըմի կղզին և թէ Ֆրանսացիներն ու Հոլանտացիներն ինչպէս համաձայնութեամբ կը կառավարեն Սէն Մարթէնի կղզեխումբը, Եւ քը անդրադարձաւ Սէն Մարդէնիքի կղզիներէն մէկուն մէջ գոյութիւն ունեցող ծծմբահանքերուն, նկարագրութիւնը ըրաւ անվերջ ծուխերուն որոնք կը մխան լեռներու գլուխը։ Լավառէտ մատնանիշ ըրաւ կղզիին մէջ տեղ մը, որ Բօնթա Բէթրի կ'ըսուէր ու 1843ին հիմնայատակ կործանած էր ծանր երկրաշարժէ մը։

Այս պատմական բացատրութիւնները տուած ատեն Լավառէտի դէմքին վրայ մտազբաղումի ո և է հետք չէր նշմարուեր որ անոր ներքին այլեկոծութիւնը մատնէր։ Շոգենաւը երբ օր մը մնալու համար Մարթինիքի առջեւ հասաւ, միւս ուղեւորներուն հետ Լավառէտ ալ պտոյտի համար դուրս ելաւ։ Պօլօսի ինքն ալ փորձեց թէեւ կղզին ելլել, սակայն նաւապետները արգիլեցին, նկատելով որ անիկայ յիմար մըն էր և կրնար անպատշաճ ընթացքի մը մէջ գտնուիլ կղզին մէջ։

Լավառէտ երբ շոգենաւէն կը մեկնէր, Միս Օրէթ անոր մօտենալով,

—Այլ եւս պիտի բաժնուինք ձեզմէ վերջնականապէս, այնպէս չէ՞, հարցուց։

—Ո՛չ օրիորդ պատասխանեց երիտասարդը, անհրաժեշտ է որ ձեր պատուարժան հայրը ձեզ հետապնդելու պաշտօնը կատարէ։

—Ըսել է առաջիկայ դժուարութիւնները չեն յուսահատեցներ զձեզ։

—Ընդհակառակը օրիորդ, անոնք ա՛լ աւելի քաջալերութիւն ներշնչած են ինծ։ Հիմա հոս Մարթինիքի առջեւ ֆրանսական հողին մէջ կը գտնուինք ըսել է. հետեւաբար անհրաժեշտ է որ ուղեւորութեանս միացած մասին ապահովութեանը համար միջոց հայթայթեմ։

Այնչափ դիւրին չէ սակայն Լավառէտի գործը, և սակայն անիկա առանց ժամանակ կորսնցնելու ցամաք ելաւ։ Ժամանակաւ բաւական ատեն բնակած էր Մարթինիք կղզին մէջ, ուր շատ մը Ֆրանսացի ծանօթներ և բարեկամներ ունէր. ուստի կղզին ոտք կոխելուն պէս սկսաւ կամաց կամաց դէպ ի Սավանի հրապարակը երթալ։

—Հիմա ինչ ընեմ, կը մենախօսէր ինքնիրենը, եթէ Լօռն շոգենաւով շարունակեմ ուղեւորութիւնս Բանամա հասնելէ առաջ, շոգենաւը Վենեզուէլայի և Գոլոմպիայի նաւահանգիստները պիտի հանդիպի։ Թէեւ անկէ անդին ճամբան շարունակելը դիւրին է, բայց ջորիով պէտք է որ ճամբորդեմ ինչ որ թէ ժամանակի կորուստ պիտի պատճառէ և թէ դրամի կը կարօտի։ Եթէ այս կղզին մնալով մինչեւ Սէն Բիէռ երթամ, հոն շոգենաւ մը կրնամ գտնել, որ հիւսիսային Ամերիկա տանի զիս, Սէն Թովմասի մէջ շոգենաւեր կը գտնուին, որոնք Անգլիական կղզիներ ու Մեքսիկա կ'երթան։ Այս երկու միջոցներով ալ թէեւ կրնամ շարունակել ուղեւորութիւնս, բայց ի՛նչ միջոցով դրամ հայթայթելու է։

Դրամի մտածումը կը ճնշէր Լավառէտը, որ Սավանի հրապարակը Ժոզէֆին կայսրուհիին անունով կառուցուած արձանին շուրջ դեգերելով, երբ փրկութեան հնար մը կը փնտռէր, տեսաւ որ հեռուէն զինքը մէկը կը դիտէր երբ դէպ ի անծանօթը կը յառաջանար, այս վերջինը զինքը կանխելով

—Է... Լավառէտ, Լավառէտ դո՞ւ ես, գոչեց։

—Այո՛, ես եմ պատասխանեց երիտասարդը, և երկուքը մէկէն ճանչցան զիրար։

Անծանօթը Լավառէտի դպրոցական մէկ ընկերն էր Արման անունով որ երիտասարդին ձեռքը սեղմելով.

—Ի՛նչ գործ ունիս հոս նայինք հարցուց.

—Ինչ գործ ունենալս ետքը կը հասկցնեմ պատասխանեց Լավառէտ ըսէ՛ տեսնեմ, դուն ի՛նչ գործ ունիս հոս։

—Ես այս կղզին կառավարիչին օգնականն եմ, ըսաւ։

—Ըսել է դուն զարաիօլ (*) եղար գոչեց Լավառէտ,

(Շարունակելի)

(*) Երբ Եւրոպացի մը ամերիկեան կղզիներու բնիկներէն կին մը առնէ այս ամուսնութենէն ծնածներուն զարաիօլ անունը կուտան։ Մ. Խ.

…նամթէման կարգալու։ Նրբնծայ վար-…դայի՚ը նզովքները աւարտելէ ետք, …րապարակաւ և պատուաւորապէս …կ'ուխտէ աշակերտիլ և հետեւիլ Եկե-…ղեցւոյ այն բոլոր Սրբազան հայրերուն, …որոնց ուղղափառ դաւանութիւնը կը …համեմատի Երիստոսի Ս. Աւետարանին, …ինչպէս նաեւ Հայ Եկեղեցւոյ վարդա-…պետութիւններուն։

Հետեւաբար, Վեր. Գրիգորեան …հանդարտ սրտով կրնայ համոզուիլ թէ …իր նախկին աշակերտը կրօնական հին …և նոր գաղափարները լիուլի ուսում-…նասիրած է և գիտակցութեամբ հետե-…ւած է Հայ Եկեղեցւոյ հաւատալիքնե-…րուն ու վարդապետութիւններուն զօրա-…քարոզելու պաշտօնը ստանձնած է։ Ի-…րաւ է որ, ինչպէս Վեր. Գրիգորեան …զգացնել կ'ուզէր, գեղծանողներ գըտ-…նուած են Հայ Եկեղեցւոյ վարդապետ-…ներուն մէջ, և սակայն անիկա բնաւ …առնչութիւն չունի ընդհանուրին հետ և …եթէ վերապատուելին մանրակրկիտ ու-…սումնասիրութիւն մը կատարէ, պիտի …տեսնէ որ նոյնչափ և աւելի գեղծա-…նողներ կը գտնուին բողոքական պատ-…ուելիներու մէջ։

ԱՂՏՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դպրոցական շրջանին փակուելուն …հ'ստ վարժարանական խնդիրները ծայր …տալ սկսան կարգաւ։ Արդարեւ զզուելի …ու ցաւալի հանգամանք ու պարագայ …մըն է ամէն տարի միեւնոյն այս եղա-…նակին լսել ու կարդալ բոլոր այն աղտոտ …վարժարանի էնթրիկները որոնք հոսկէ ու …հոնկէ արձագանգ կուտան։ Մեր մէջ ու-…սուցչութիւնը որքան որ այս ինկած վի-…ճակով տարուբերի, թաղականութիւնը …որքան որ վարժարանը չարչըրի հաշիւ-…ներով դարձընել ջանայ, ոչինչ և ոչինչ …պիտի կրնայ ընել Ուսումն. Խորհուրդը, …քանի որ գլացուած է միշտ իրեն գիւ-…ռութիւնը՝ պէտք եղած ստիպումը …գանձելու. թաղականներու գռեհիկ ա-…տրքներուն դէմ։

Հետեւաբար, իրաց այս տխուր այլ…տոյգ կացութեան մէջ, յաւիտենական …յանկերգի մը պէս, պիտի լսենք միշտ …այս ամիսներուն դպրոցական խնդիր-…ներու ամէն աղտոտութիւններն ու գըծ-…նութիւնները ու վարժապետութիւնը …պիտի ինայ օր օրի, թերեւս օր մըն ալ …կուրացկանութեան հաւասարելու հա-…մար։

Ու արդէն օրինակներն ու իրողու-…թիւնները կարկառուն ապացոյցներն են …որկնապէս հաստատելու հազար անգամ …եղյեղուած մեր այս տեսութիւնները։ …Ու այսպէսով կարողները պիտի ձգեն …քաշուին այս սողոսկումի, գռեհկու-…թեան ասպարէզէն, և պատուաւորու-…թիւնը որ ուսուցչութեան ջիղն ու հո-…գին է, պիտի հեռանայ, ինչպէս արդէն …եկած է ըլլալ, գործելու դաշտը թո-…ղելով, քառակուսի գլխով պատուե-…լիներու, յաւիտենական լճացողներու, …որոնք վստահ են թէ չպիտի կարենան …տարբեր զբաղում մը ունենալ ուսուց-…չութենէ զատ, և վարժապետութիւնը …այսպէսով պիտի դառնայ տեսակ մը …անկելանոց ուր պիտի դիմեն ամէն …գործի անընդունակ, ամէն գործի մէջ …ձախողող բաղդախնդիր մարդիկներու …ողորմելի խմբակ մը։ Արդէն հո-…սանքը սկսած է հիմակուընէ, հոսանք …որ իր մէջ խեղդել կը սպառնայ ամէն …կրթական յառաջդիմութեան յոյս, ա-…զգային մանուկներու յառաջացման …ամէն մտածում ու ակնկալութիւն։

Ընտիր ուժերով կազմաւորուած …վարժարան մը իր արդիւնքը կուտայ …մէկ երկու տարի ու ահա անկէ ին թա-…ղական աղա մը չես գիտեր ինչ քմա-…հաճոյքով, մարդ մը կը գտնէ, կը բա-…ռակցի անոր հետ, զանազան նկատում-…ներով կամ անոր աղաչանքներուն ան-…սալով ու զայն իր թեւին տակ առնե-…լով, վարժարանին վարչութիւնը անոր …կը յանձնէ։ Տարիներու երկար օղակա-…ռումի մը մէջ կազմուած կրթ. գործ …մը մէկ հարուածով կը փշրուի ու թաղը …թաղին դաւակները կը տուժեն այս-…պէսով։ Գործը կը խանգարի և ցուցա-…կը հանդէսներու սին խոստումներով ի …ր կ'աշխատուի գործին վիժումը …ծածկելու։ Հետեւեալ տարին ուրիշ …թաղականէ վարժապետ մը կուգայ ափ …առնէ ուրիշ թաղականի մը դուռը. …ու անգամ ալ ան կ'ընտրուի, ու ա-…կա ալ բոլորովին կը կատարելագործէ …նախորդին սկսած քանդումին գործը …այսպէս շարունակաբար։

Ու վարժապետական և թաղակա-…կան էնթրիքները այսպէս իրար կը …ջորդեն, արժանաւոր, առանց ցու-…մոլութեան, լուրջ միջիկ, արժանա-…պատուութիւններն բարձր պահող արժա-…ւորները կը գայթին գռեհիկ պաշտօ-…ւկիցներուն էնթրիքներուն շնորհիւ, և …ուսուցչութիւնը սողոսկումի, բախտա-…խնդրութեան գործ մը կը դառնայ …մը մը անկարողներու ձեռքին խա-…ղիք, ինչպէս որ պիտի ըլլայ քանի …տարիէն արդէն, եթէ երբեք մինչեւ …հա եղած չէ։

Ուսուցչութեան ստորնանալուն պատ-…ճառը ուսուցիչները եղան, ասոր վստահ …ենք. ասպարէզը չէ որ մարդուն …պատիւ կը բերէ, այլ մարդը ասպարէ-…զին, ըսած են։ Բայց հիմա դժբաղդա-…բար այնչափ լեցաւ այս ասպարէզը …խտախնդիրներու խմբով մը, որ մեր …ի ըսած ասութեան հակառակը ցա-…ւալի է ըսել չատ պիտի յարմարէր այս …թական անկեալ վիճակին։ Թաղակա-…նութիւնը ձգենք մէկ կողմ, ուսուցիչ-…ները եթէ հաւասարապէս առանց բա-…ցառութեան գիտնան իրենց արժանա-…պատուութիւնը յարգել տալ այս մար-…դոցներուն, խնդիրը ինքնին կը լուծուի. …ոչ ընդհակառակը, արժանաւորի մը

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՂԲԱՅՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի խմբագրականէն

Երէկուան օրը քաղաքականութեամբ և պատմութեամբ զբաղողներուն համար ազդարար օր մըն էր։ Եթէ ո և է Անգլիացի, հայրենասէր կամ ոչ, Ֆօքսի հետեւող կամ Բիթի հաւատացող, 1805 Յուլիս 14ին համարձակէր գուշակել թէ այդ օրուան տարեդարձին առթիւ բրիտանացի նաւազները և զինւորները Պրէսթի մէջ ֆրանսացիներուն հետ միանալով պիտի տօնեն, խելքն եղած տեղը կ'սպառնուէր կամ բերբեւմար կը նկատուէր։ Եւ այդ գուշակութեան հաւատացող Անգլիացիք ալ իրենց հայրենիքին հանդէպ չարագուշակ յոռետեսներ պիտի նկատուէին թէ Նաբոլէոն ֆրանսական գաւառի մը պիտի վերածէր Անգլիան։ Այսուհանդերձ, երէկ Յուլիս 14 էր, Ֆրանսայի Ազգային Տօնը, և բրիտանական նաւախումբ մը ֆրանսական նաւախումբի մը քով քովի խարիսխ նետած էր ֆրանսական ջուրերուն մէջ, Ֆրանսական Հանրապետութեան դրօշը պարզելով։ Անգլիացի նաւազներ ֆրանսացի զինւորներուն և նաւազներուն ետեւը շարուած էին, և մինչ բրիտանացի սպայք կ'ողջունէին ֆրանսական հայրենիքին դրօշը, նաւազներն ալ կը ծափահարէին սրտագին։ Եղբայրակցութիւնը ամբողջացաւ։ Պաշտօնական և ձեւակերպական եղբայրացում մը չէ, այլ եղբայրացում մը՝ որուն կը մասնակցին ոչ-զինուորականները նոյնքան սրտագին և անկեղծօրէն որքան զինուորները և նաւազները։ Այս դէպքը որքան տարօրինակ նոյնքան ալ գոհացուցիչ է։ Եւ կարծուածին չափ ալ տարօրինակ չէ։ Այս կամ այն պատճառաւ ֆրանսացի նաւազները և բրիտանացի նաւազները ուրիշ ազգերու ո և է նաւազներէն աւելի իրարու հետ սիրով վարուած են։ Տասը-տասներկու տարիներ առաջ, երբ Ֆրանսայի և Մեծն Բրիտանիոյ միջեւ յարաբերութիւնները այսօրուան բարեկամական հանգամանքէն շատ հեռի էին, միեւնոյն ատեն ծովածոցի մը մէջ կը գտնուէին բրիտանական նաւախումբ մը, ֆրանսական նաւախումբ մը և երրորդ Տէրութեան մը նաւախումբը։ Բոլոր հրամատարները արձակուրդ կուտային իրենց մարդոց, և ա՛ն պահուն երբ նաւազները ցամաքի վրայ ոտք դնէին, Անգլիացիք և Ֆրանսացիք կ'եղբայրակցէին և միասին կ'զբօսնուէին, երրորդ Տէրութեան նաւազներէն բաժնուելով։ Եւ հիմակ որ երկու կառավարութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը կայ աւելի կատարեալ, աւելի անկեղծ, քան որքան հաստատուած էր Գուլիէլմոս Աշխարհակալին անգլիական ծովեզերքները ցամաք ելնելէն ի վեր, կարելի է երեւակայել թէ ո՛րքան անթերի է եղբայրակցութիւնը երկու երկիրներուն կռուող ուժերուն միջեւ։ Չկայ բան մը զոր Ֆրանսացիք ընեն և կատարելութեան չհասցնեն։ Կը խոստովանինք թէ մենք՝ Անգլիացիքս՝ թերութիւն մը կը գործենք անպատճառ մեր ճարտարութեան մէջ՝ կազմակերպութեան հաւասար ճարպիկութեամբ փոխարինելու այն փայլուն ընդունելութեան և չքեղ բարի գալստեան ցոյցերուն, որոնց մեր նաւազները առարկայ եղան Պրէսթի առջեւ։ Բայց մեր դրացիները կամքի պակասութիւն պիտի չվերագրեն մեզի այդ թերութեան յաղթելու մասին, երբ ֆրանսական նաւատորմիղը Բորթսմութ այցելէ փոխադարձաբար, և եթէ թերութիւն մը նշմարուի, ա՛ն ալ պէտք է վերագրեն հանդէսներ կազմակերպելու մասին՝ մեր անփորձութեան։ Ֆրանսայի հիւրընկալ ցամաքին վրայ ոտք կոխող մէն մի Անգլիացի կը հիանայ ա՛յն հանճարին և վայելչութեան վրայ, որով նոյն իսկ ֆրանսական ամենափոքր գիւղակը կը յաջողի իր գեղջկական տօնը սարքել։ Քանի մը ֆրանք ծախքով գիւղացի հասարակութիւնը կը ներկայացնէ սիրուն տեսարան մը, զոր մեր քաղաքապետութիւնները չեն կըրնար արդիւնաւորել քանի մը հարիւր անգլիական ոսկիի գնով։ Բայց մեր ձեռքէն եկածը պիտի ընենք, և վստահ ենք թէ մեր հիւրերը մեր կամքին պիտի չվերագրեն գործուած թերութիւն մը։

Ո՛չ ոք Ֆրանսայի մէջ, ո՛չ ոք Անգլիոյ մէջ, և բնականաբար ոչ ոք Եւրոպայի մէջ այլապէս պիտի չըմբռնէ քաղաքական նշանակութիւնը այս ցոյցերուն, որոնք մասամբ պաշտօնական են, բայց էապէս ինկած են։ Գերման Մամուլին մէկ մասը տակաւին կը դա-…նէ թէ անգլօ-ֆրանսական համաձայնութիւնը Գերմանիոյ դէմ ուղղուած է և Պէրլինի Շօվէն քանի մը թերթերը կը գրպարտեն Անգլիան թէ կ'աշխատի չփոթութիւններ յարուցանել Ֆրանսան կամ Ռուսիան Գերմանիոյ հետ ձգելու համար։ Անգլեւազգաններէն պարզ լեզուով այս ենթադրութիւնները նպատակաւոր սուտեր են։ Մեծն Բրիտանիա կռիւ չունի Գերմանիոյ հետ, Ֆրանսա կռիւ չունի Գերմանիոյ հետ, և եթէ — ինչ որ անըմբռնելի է — Գերմանիա կռիւի չպարտաւորէ Եւրոպայի երկու արեւմտեան Տէրութեանց մին կամ միւսը, պատերազմի կամ նոյն իսկ պատերազմի սպառնալիքի մը համար հնարաւոր առիթ չկրնար ըլլալ։ Բայց եթէ աներեւակայելին և անխոհեմականը պատահի — և ասանկ բաներ պատահած են աշխարհի երիտասարդութենէն ի վեր — և Գերմանիա անմտած ու անդրգիւ յարձակում մը ընէ Ֆրանսայի կամ Անգլիոյ դէմ, ա՛ն ատեն բուն իսկ պարագաներուն ոյժը, և ոչ թէ դիւանագիտական պահանջումները, ինքնաշարժօրէն պիտի վերարտադրէ Պրէսթի տեսարանը աւելի ընդարձակ ասպարէզի մը վրայ, անհաճոյ նպատակի մը համար, և տարբեր շրջանակներու մէջ։ Ֆրանսա և Անգլիա աչք տնկած չեն բանի մը որ արդէն իրենցը չըլլայ։ Անոնցմէ ո՛չ մին նախայարձակումի մը մէջ պիտի մխրճուի։ Անոնք երկուքն ալ, Պիզմարքի նշանաւոր խօսքին պէս, երջանիկ և գոհ տանուտէրներ են։ Ստոյգ է որ Գերմանիա եթէ պատերազմի հարկադրէ այս երկու յոյժ բարեկամ բայց ոչ-զինակից Տէրութիւնները, բնականաբար սահմանագլխի ճըշգում մը պիտի ըլլայ ի շահ յարձակում կրող կողմերուն, եթէ յաղթութիւնը պսակէ գերմանական նախայարձակման դէմ իրենց դիմադրութիւնը։ Բայց ո՛չ նուազ ստոյգ է որ ո՛չ Ֆրանսա և ոչ Անգլիա առանց աններելի գրգռումի մը պատերազմի պիտի չպլշկուին սահմանագլխի այդ ուղղութիւնները ապահովելու համար։ Խաղաղութեան համար ամենէն նպաստաւոր բանն է քաղաքականութեան անկեղծութիւնը և կարուկ սահմանումը։ Այս երկու յատկութիւններուն բացակայութիւնն էր որ Անգլիան երբեմն կռիւի մղեց Ռուսիոյ հետ։ Եթէ Ռուսիա հասկցած էր մեր միտքը և մենք հասկցած էինք Ռուսիոյ միտքը, խաղաղութիւնը բնաւ պիտի չխախտէր երկու Տէրութեանց միջեւ։ Պրէսթի ցոյցին բարոյականը բառերով չի սահմանուիր. ան կը խօսի իրեն համար, և կը բացատրէ զինքը։ Եթէ պէտք եղածին պէս հասկցուի, ուշադրութիւն ըլլուի, և մասուի Գերմանիոյ կողմէ, պիտի երաշխաւորուի քաղաքակրթութեան խաղաղութիւնը ո՛չ միայն Եւրոպայի, այլ ամբողջ աշխարհի մէջ։

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Այսօր, Դչ. Մ. Վիթթէ Բեթերպուրկէն կը մեկնի իր հետեւորդներով իբրեւ ռուս հաշտութեան լիազօր պատուիրակ։ Յուլիս 26ին Շէրպուռ պիտի ըլլայ, ուրկէց պիտի մեկնի նոյն օրը։ Նովօյէ Վրէմիա կը հերքէ ա՛յն կարծիքը թէ Մ. Վիթթէ ընտրուած է հաշտութիւն կնքելու ո և է գնով, և կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ շահերը կը պահանջեն որ անիրաւախոհ ընդդիմութիւն մը պէտք է ընէ պատերազմական տուգանքի և հողային գրաւման պահանջումի մը։ Նոյն թերթին մէջ կ'ենթադրուի թէ ճաբոնցի զինուորները անմիջական հաշտութիւն կը պահանջեն, վստահ ըլլալով թէ այսուհետեւ պիտի չկրնան ի գլուխ հանել Սրտանանման Մուգտէնի մը անձնատուութիւնը, և թէ ճաբոնցի սպաները սկսած են կոչում ընել երկրին զինուորական հին ոգւոյն, և կը պահանջեն պատերազմը շարունակել մինչեւ որ Ռուսք բոլորովին յաղթուին։

⁂ Ռուսիա պաշտօնապէս իմացուց Րուզվէլթ Նախագահին՝ Մ. Վիթթէի ընտրութիւնը իբրեւ պատուիրակ։ Նախագահը շատ ուրախ եղաւ, ապահով ըլլալով թէ Ռուսիոյ այս նշանաւոր պետական մարդը հաշտութեան ժողովին վրայ ի՛նչ մեծ ազդեցութիւն պիտի ընէ։ Ուաշինկթընի ճաբոնական դեսպանն ալ գոհունակութիւն յայտնեց Մ. Վիթթէի համար, որ շատ կարող մարդ մըն է, ըսաւ, և վստահութիւն ու կչիռք պիտի տայ ժողովին եզրակացութիւններուն։

⁂ Ուաշինկթընի ռուս նորընտիր դեսպան Պառոն Ռօզէն և Մ. Վիթթէի օգնականը անցեալ օր ընդունուեցան Նախագահ Րուզվէլթի կողմէ Օյսթըր Պէյի ցամաքը ելնելու ատեն։ Երբեք նմանը տեսնուած չէ որ այսպիսի պաշտօնական արարողութիւն մը Ուաշինկթընի նախագահական ապարանքէն հեռի տեղ մը պատահէր։ Երբ Պառոն Ռօզէն չոգենաւէն դուրս կ'ելնէր անձրեւին մէջ, Նախագահին կառքը կը սպասէր, և Նախագահին որդին՝ Լըբի՝ ծովածոցին մէջ քար նետելով կը զբօսնուր։ Պառոնը նաւահանգիստի բլուրէն վեր մագլցեց, և կառքը մանելով տարուեցաւ Սակամօր Հիլ, ուր կը գտնուէր Նախագահը։ Մր. Րուզվէլթի ողջունի բառերը եղան.—

«Ուրախ եմ տեսնելով ձեզ, Պառո՛ն, հրամմեցէ՛ք նստեցէ՛ք։»

Ճաշէն վերջ ռուս ներկայացուցիչը մեկնեցաւ, հիանալով Նախագահին քաղաքավարութեան և անկեղծութեան վրայ։ Հաշտութեան վրայ բնաւ չխօսուեցաւ։

⁂ Մինչ այս մինչ այն, Նիւ Հէմփշայրի Բորթսմութի մէջ պատրաստութիւնները ամէն օր կը շարունակուին պատմական ժողովին համար։ Ծովերական մեծ նաւարանը կը յարդարուի, մանաւանդ ա՛յն սրահը ուր պիտի հաւաքուին պատուիրակները, և կողմնակի սենեակները, ուր ի հարկին պիտի քաշուին առանձին խորհրդակցութիւն կատարելու համար։ Նիւ Հէմփշայրի երեւելի քաղաքացիներէն հիւրընկալութեան շատ մը առաջարկներ կը թափին պատուիրակներուն համար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԻ ՄԷՋ. —Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Լորտ Լէնստաուն հարցման մը պատասխանելով, ըսաւ թէ անգլ. կառավարութիւնը Պերլինի իր դեսպանին միջոցաւ գերման կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Մարշալ և Քարոլին գերման կղզիներուն մէջ անգլիացի վաճառականներուն դէմ յարուցուած դժուարութիւններուն վրայ։ Հակառակ պարագային՝ Անգլիա պիտի պարտաւորուի իր գաղթավայրերուն մէջ նոյնօրինակ միջոցներ ձեռք առնել գերման վաճառականութեան դէմ։ Բայց այս միջոցիս, ըսաւ Լորտ Լէնստաուն, գերման կառավարութիւնը շատ զբաղած ըլլալով տակաւին պատասխան առնուած չէ, թէեւ անգլիական դեսպանին հրահանգ տրուած է որ շուտ պատասխան մը առնէ։ Անգլիական դեսպանը հեռագրով կ'իմացնէ թէ գերման կառավարութիւնը պիտի գոհացնէ Անգլիան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱԽՈՅԵԱՆԲ ԿԸ ԳՆԷ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.— Գերմանական Սէնտիքա մը 250,000 անգլ. ոսկիի գնեց մասնաւորէ մը 6,000 արտավար մեծութեամբ ածխահող մը Կալլէսի երկրին մէջ։ Անգլիացի մասնագէտները կ'ըսեն թէ Գերմանացւոց գնած այդ հողը չոգենաւի համար ամէնէն ընտիր ածուխը կը պարունակէ։ Սէնտիքան 5000 ոսկի կանխավճար մը ըրաւ, մնացեալն ալ պիտի վճարէ օրինական գործողութիւնները կատարուելէ վերջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ.—Մարօքեան բանակցութիւններուն միջոցին, Գերմանացիք միշտ կ'զրաղէին սա՛ խնդրով թէ Անգլիոյ բուն նպատակը ի՛նչ էր այդ բանակցութեանց միջոցին։ Իրօք Մ. Տէլքասէ հաւատարի խօսք առած էր անգլիական կառավարութենէն թէ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ պատերազմ ծագած ատեն, Ֆրանսա պիտի վայելէր Անգլիոյ աջակցութիւնը։ Եթէ այս հաւաստիքը չունէր, երկու կառավարութեանց միջեւ անցած դարձա՛ծ էր բան մը որ Մ. Տէլքասէի խորհիլ տար թէ այդ աջակցութիւնը պիտի չպակսէր իրեն։ Ֆօսիշէ Զայթունկ գերման թերթը այս կէտերուն վրայ բացատրութիւն կը պահանջէ Բրիտանիոյ արտաքին գործոց Պաշտօնարանէն, և, բաց աստի, կը պահանջէ որ Լորտ Լէնստաուն պաշտօնապէս յայտարարէ թէ իր կառավարութիւնը համամիտ չէ անգլիացի այն անպաշտօն քաղաքագէտներուն, որոնք կ'աշխատին Բրիտանական Տէրութիւնը Գերմանիոյ հետ պատերազմի բռնել։ Այսպիսի վաւերական յայտարարութիւն մը մեծապէս պիտի բարւոքէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութիւնները, կ'ըսէ Ֆօսիշէ Զայթունկ։

Մ. ՏԷԼՔԱՍԷ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Գերման Մամուլը կը խոստովանի թէ Վիլհէլմ կայսր զեկուցում մը ըրաւ Իտալիոյ սա՛ մտօք թէ, Գերմանիա չի կրնար անտարբերութեամբ դիտել Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ զինակցութեան կնքում մը կամ Մ. Տէլքասէի հակագերման քաղաքականութեան շարունակութիւնը։ Թերթերը կ'աւելցնեն նաեւ որ Մ. Տէլքասէի անկման բուն պատճառը եղաւ Հռոմի ֆրանսական դեսպան Մ. Պարէռի զեկուցումը Բարիզ, գերմանական վերոյիշեալ զեկուցման վրայ։

Գերման Մամուլը Կօլոնայի մէջ Մ. Տէլքասէի յայտարարութիւններուն վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ ասկէց աւելի մեծ ապացոյց մը չի կրնար ըլլալ թէ Մ. Տէլքասէ Գերմանիոյ հետ պատերազմ առաջ բերելու կ'աշխատէր։ Իր ամբողջ քաղաքականութիւնը այս նպատակին ուղղուած էր։ Գերմանիա կացութիւնը պարզելու նպատակաւ անոր դիմադրելով, ոչ միայն իր շահերուն, այլ նաեւ ֆրանսական Հանրապետութեան շահերուն ծառայեց։ Մ. Տէլքասէ կենաց և մահու կռիւի մը կը մղէր Ֆրանսան։ Ֆրանսայէն դուրս մարդիկ կային, կ'ըսեն գերման թերթերը, որոնք կը փափաքէին պատերազմ առաջ բերել Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ իրենց նպատակը առաջ տանելու համար։ Սակայն Ֆրանսացիք ժամանակին հասկցան վըտանգը, և չուղեցին օտարին շահերուն համար դժուարութեանց մատնուիլ։ Մ. Տէլքասէի յայտարարութիւնն իսկ կ'արդարացնէ իր անկումը։ Թէեւ Անգլիոյ անունը տրուած չէ, բայց ակնարկութիւնը անոր համար է։

ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ.— Բարիզի Բթի Ժուռնալի կազմակերպած միջոցներով 900 ֆրանսացի զբօսաշրջիկներ Լը Նօռ չոգենաւով Թօլքըթըն գացին, Անգլիոյ զանազան քաղաքները այցելելու համար։ Երկուստեք հայրենասիրական ճառեր արտասանուեցան, ջատագովելով Անգլիոյ և Ֆրանսայի միութիւնը, ի նպաստ խաղաղութեան և վաճառականութեան։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ անցեալ օր Ժէֆլի նաւահանգստին մէջ տեսակցեցաւ Շուէտի Օսկար թագաւորին հետ, որուն ի պատիւ հացկերոյթ մը տուաւ Հօհէնցոլըրն զբօսանաւին մէջ։ 42 հոգի ներկայ էին։ Գերման մարտանաւերը թընդանօթի ողջոյն արձակեցին երբ Օսկար թագաւոր իր Տռօթ զբօսանաւը կը դառնար։ Թագաւորը երկրորդ օրը փոխադարձ ճաշ տուաւ կայսեր։ Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ և Շուէտի միջեւ զինակցութիւն մը պիտի կնքուի։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԸ

ԼՕՆՇԱՆԻ ԶՕՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մ. ԼՈՒՊԷԻ ՃԱՌԸ

Բարիզէ հետեւեալը կը գրեն յուլիս 14 թուով. — Լօնշանի գոգաւոր դաշտավայրին վրայ նայելով, հոն հաւաքուող 50,000 հոգին լիճի մը ջուրերը կիսովին ծածկող տատասկեան մշուշներուն կը նմանէին, որոնք բարակ ծուէններով կը բարձրանան անոր մակերեսէն վեր։ Քիչ մը հեռուն ծառախիտ եզերքները քօղարկուած են կապտորակ երանգով մը, և մութ գորշ նշոյլներ հոս ու հոն կ'երեւին հովէն մղուած խորշոմներու նման, ուր զինուորական սաղաւարտներուն փետուրը կամ նիզակներու բունը կը ցցուին թեւթեւ օդն ի վեր։ Տակաւ առ տակաւ արեւը կը տողէր ամպայարկ առատառագաստին մէջէն, խորշոմները աւելի զուարթօրէն կը կաքաւէին, մերթ սպիտակ, մերթ ծիրանեգոյն, մշուշը կը նրբանար, կ'անգայտանար, և աչքը կ'ընդգրկէր լիովին մեծ աւազանին սահմանները և անոր եզերքները խճողող ամբոխը։

Բո՛մ! գետին միւս կողմէն տեղէ մը, թերեւս Վալէրիան Լեռնէն, թընդանօթներուն բոմբիւնը կը գոռար։ Լիճին մխանունքը սարսռաց կարծես հովին յանկարծական քմայքի մը տակ՝ լոյսի բիւրաւոր կէտերու ձեւով, մինչ թեթեւաքօղ արեւը կը բոցավառէր ճաճանչաւէտ վերամբարձ սուիններուն ծայրերէն։ Ժամը 8 էր, և Հանրապետութեան Նախագահը արդէն իսկ զօրահանդէսին վայրը կը գտնուէր, առաջնորդութեամբ պայծառ ուղեկիցներու, և հետեւորդութեամբ օտար զինուորական կցորդներու բազմագունեան համազգեստներով. — Երկու հսկայ կերպարանքներ մանաւանդ ակնեբեւ կերպով կը փայլէին, բրիտանացի նոնախոփը մը ծիրանի արջենիով, և գերման նիզակաւոր մը կապոյտ, նարնջագոյն և սպիտակ փետուրներով սաղաւարտ մը ագուցած գլխուն, քով քովի ձիու վրայ աչառնական առերեւոյթ բարեկամութեամբ և աչքառու հակապատկերով։ Ամբոխը իր վէզը գալարեց դէպ ի վեր զանոնք տեսնելու համար։ Աթոռ ունեցողները վրան ելած էին, մասնաւորապէս առաջին կարգը գըտնուողները, որոնք սակայն պէտք չունէին այդպէս ընելու, և բնականաբար տեղի տուին ետեւի մարդոց բողոքներուն։ Խախանարարներուն գլխարկները և հովանոցները ամբարձուեցան գայլախազներով։ Մանաւանդ առաջին կարգին վրայ գտնուող տիկին մը իր գլխարկովը՝ որ պարտէզի մը կը նմանէր՝ արգելք կ'ըլլար ետեւի մարդոց տեսութեան՝ ընդարձակ ասպարէզի մը վրայ։ Բայց գայլախազները բաւական տափակցուցին զայն, և կարելի եղաւ այսպէս շատերուն ալ տեսնել Նախագահը, որ կը յառաջանար մեծահանդէս, կառքին մէջ իր քովը ունենալով պատերազմական նախարարը՝ Մ. Պէռթօ։

Կուռ կարգերուն երկանքէն անցան, և քիչ յետոյ զինուորներուն սեղմ զանգուածը լուծուեցաւ, մեծամեծ մասեր ձախ կողէն բաժնուեցան բաւական հեռաւորութեամբ։ Նախ թընդանօթաձիգները, յետոյ հեծելազօրքերը ձախ թաւալեցան դէպ ի Պուլօնեը, և բլուրին մէջտեղ կեցան սեւաթոյր մասերով, մինչ հետեւակները դէրք կը բռնէին հանդիսական տողանցութեան պատրաստուելու համար։ Հանրապետական Պահակախումբին չեփորները սկսան գոռալ դէպ ի աջ հոլովելով, և հաւաքուեցան Նախագահական Օթեակին և ֆրանսական բանակին սպայակոյտին ու օտար զինուորական կցորդներուն կազմած փայլուն խումբին մէջտեղ։ Հպարտութեան տեղը տրուած էր պատանեկ սպաներուն, որոնք ֆրանսական բանակին յոյսը և ապագայ պատերազմներու առաջնորդներն են. — Բազմարուեստեան վարժարանին նորաբոյս շրջանաւարտները մութ կապոյտ համազգեստով, աքլորաճեւ սպիտակ գլխարկներով, որոնք անյարմար կը թուէին ծաղկատի դէմքերուն վրայ, Էցօլ Սանթիրալի աշակերտները, անոնք ալ կապոյտ համազգեստով, աչխոյժ ու վառվռուն վաշտեր, երկուքն ալ բարեձեւ վայելչութեամբ աչքառու։ Արեւը վերջապէս պատռեց ամպերուն ծածկոյթը, ամփոփ ծափից, կէն մը ազգային հպարտութեամբ գոչեց. «Արդարեւ հիանալի է զինուորական վարժարանի աշակերտներուն ու սպաներուն տողանցութիւնը։» Եւ իրաւունք ունէր։ Միրանեւվառ և արծաթակուռ թեթեւ կապոյտ համազգեստով, սպիտակ ու կարմիր փետրազարդ գլխարկներով, եկան սաւրացին ուժը գումարտակները ո՛չնչափ թափով ու ճշդութեամբ՝ որոնց դժուար է հաւասարիլ։ Շարժումը մեքենական էր։ Մարդոց գնացքին մէջ կը փայլէր նորարծարծ կեանքին հոգեցնցող աւիւնը։ Մասնաւոր զօրքերու երկար տողանցութիւն մը, Զրանկիր գունդին ետեւէն զինուորները պղնձէ գլխանոցներով, հասալաբերձ Զուաւներ, հետեւակ թնդանօթաձիգներուն կապտագեստ զօրագունդերը, և յետոյ բուն հետեւակազօրաց երեք զօրաբաժինները։ Արագ և կարճ ոտքով սահելով դէպ ի գալարափողը և դէպ ի գափող թմբուկը, խիզախօրէն խրախուսեցին, քալելով ա՛յնպէս ինչպէս կրնան քալել ֆրանսացի հետեւակները միայն, կենսալից, ժայռի մը պէս անդրդուելի, մէն մի մարդ ճշգրտաչափ նմանութեամբ կենալով իրեն յատկացուած տեղը։

76րդ զօրագունդին պատառատուն և գնդակահար դրօշը յուշարար կը ծառայէր թէ բանակը ցոյցի համար միայն գոյութիւն չունի։ Վերջին քանի մը շաբաթներուն մէջ ֆրանսական բանակին երկիւղներուն վրայ խօսուեցաւ մարօքեան խնդրոյն առթիւ ֆրանկօ-գերման յարաբերութեանց տեսակէտով։ Բայց ֆրանսական բանակը Լօնշանէն տարբեր դաշտի վրայ ալ կրնայ երեւիլ։ Յետոյ եկան երկու դաշտային հրետանիի կիսադաժիններ, իրենց հետ ունենալով 75 հազարորդամէթր տրամագծով նշանաւոր թնդանօթներ, գործաներկ, ռմբեւ։ Ռազմամթերքի վակոնները առջեւէն կ'երթային, խրաքանչիւրին չորս ձի լծուած, և վեցական թնդանօթներուն, իւրաքանչիւր թնդանօթի վրայ երեք հոգի, առաջնորդութեամբ զինուորական Սէն-Սիրի վարժարանին ձիաւոր գումարտակի մը, և հետեւորդութեամբ հանրապետական պահնորդներու ձիաւոր գումարտակի մը, նիզակաւոր տասակներու կիսաբաժնի մը, և զրահապատ զինուորներու կիսադաժնի մը։ Ձիերը խոշոր, հզօր կենդանիներ էին, բայց մաքուր։ Մարդիկը լաւ հեծած էին, և կարգերուն մէջ խճողում չկար։ Հեծելազօրքը զարմանալի արագութեամբ և ճշդութեամբ իր անցը ըրեց տողանցութենէն վերջ, և ի գործ դրաւ անտանկան յարձակումը ա՛յնպիսի եղանակաւ, որ սարսափով ու հպարտութեամբ միանգամայն սարսռացուց ներկայ տիկիններուն սիրտերը։ Անգլիացի ծովակալ Սըր Ուիլեըմ Մէյ և բրիտանացի շատ մը նաւային սպաներ, որոնք այն պահուն Բարիզ էին, ներկայ գտնուեցան մեծ համազգեստով, և ծափահարուեցան ֆրանսացի ժողովուրդէն։

⁂ Բարիզի անգլիական դեսպանը Նախագահ Լուպէի ներկայացուց Մէյ ծովակալը և միւս բրիտանացի սպաները, որոնք զօրահանդէսին ներկայ էին։ Նախագահը քանի մը վայրկեան խօսեցաւ բրիտանացի հրամատարին հետ։ Տողանցութենէն վերջ Մ. Լուպէ խնդրեց Մ. Պէռթօյէն որ իր և կառավարութեան անունով շնորհաւորէ զինուորները որոնց կարգապահութիւնը, մարզանքը և տոկունութիւնը յարատեւ յառաջդիմութիւն կ'ընէին։ Նախագահը աւելցուց թէ տողանցութիւնը անթերի կատարուած էր։ Դիտողութեան առած էր զինուորական վարժարաններու ուսանողներուն տողանցութիւնը, հետեւակազօրաց կանոնաւոր գնացքը, և հրետանիին ու այրուձիին յարաճոռ սրմէքը։ Ֆրանսա, վերջացուց Մ. Լուպէ, կրնայ պարծիլ իր բանակով, որուն վրայ կրնայ յոյս դնել երաշխաւորելու համար իր պատիւը և աշխարհի խաղաղութիւնը։ Բրիտանացի սպայք, որոնք մեծ համազգեստով էին, ամէն կողմէ ուշադրութեան արժանացան։ Զօրահանդէսէն վերջ, բոլոր բերաններ ողղակեցին. — «Կեցցէ Անգլիա»։ Նախագահ Լուպէ Բարիզ դառնալով զինուորական հացկերոյթ մը տուաւ 144 հոգիի։ Նախարարին հիւրերուն մէջ էին բոլոր նախարարները, անգլիացի նաւային սպաները, և պատերազմական ու ծովային պաշտօնատանց բազմաթիւ բարձր պաշտօնատարները։ Հանրապետական պահնորդներուն երաժշտախումբը կը նուագէր նախաճաշի միջոցին։ Գաւառներէ եկած հեռագիրները ցոյց կուտան թէ Ազգային Տօնը ամէն կողմ խանդավառութեամբ կատարուած է։ Նոյն առաւօտուն փայլուն զօրահանդէսներ տեղի ունեցան Ֆրանսայի բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ։

⁂ Տէյլի Թելէկրաֆի թղթակիցն ալ նոյն թուով կը հեռագրէ.—Անգլիացիներէն վերջ Ճարոնցիք եղան Բարիզի ժողովուրդին հետաքրքրութեան և ուշադրութեան առարկաները։ «Ահա՛ Ճարոնցիները» կը գոչէին խանդավառութեամբ, ինչ որ ցոյց կուտայ «բարեկամ և զինակից ազգ»ին վրայ ճարոնական յաղթութիւններուն տպաւորութիւնը ֆրանսական մտքին վրայ։ Բնաւ ո և է հետաքրքրութիւն չարժեցուցին Ռուսք և ոչ ալ գերման դեսպան Րատօլին իշխանը, որ պատուանշաններու մէջ կը շողար։ Ամէն աչքեր բրիտանացի սպաներուն յառած էին, և որոնցմէ վերջ ճարոնցի դիւանագէտներուն։ Երկուքն ալ օրուան դիւցազներն էին, թէեւ տարբեր նկատումներով։

⁂ Բարիզ բազմաթիւ պահակազօրքեր ունի, բայց ամէնքն ալ զօրահանդէսին չմասնակցեցան. մեծագոյն մասը ըստ սովորութեան զօրանոցներուն մէջ մնացած էր, ամէն պատահականութեան առջեւ պատրաստ ըլլալու համար։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԹՕՔԻՕ, 17 Յուլիս.— (Պաշտօնական).— Սաղալինի վերջին կռիւներուն մէջ Ճարոնցիներուն կորուստն է 7 մեռեալ և 60 վիրաւոր։ Քորսաքովսք բոլորովին քանդուած է հրդեհէն։ Բնիկները որոնք սկսած են վերադառնալ, Ճարոնցիներուն ժամանմանը համար ուրախութիւն կը յայտնեն։ Ամբողջ Սաղալինի հարաւակողմը գրաւուած է։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զօր. Լինեվիչ կը հեռագրէ,—«Տեղեկագիր մը ստացայ ծանուցանող թէ Յուլիս 15ի գիշերը ճարոնական նաւատորմը սկսեր է ռմբակոծել Նալպուչէն՝ Սաղալինի արեւելեան եզերքին վրայ։ Հետեւեալ օրը ռմբակոծութիւնը շարունակուած է։ Յուլիս 14ին ալ ճարոնական երկու թորփիլանաւեր տեսնուեցան, որոնք դէպ ի Ամուրիքա ծովածոցը կ'ուղղուէին

Վլատիվոստոքի արեւելեան կողմը, 100 քիլոմէդր հեռու։ Ճափոնական մէկ քանի Թորփիլանաւեր Օլկայի ծովածոցը ժամանած են՝ Ամերիքա ծովածոցէն 202 քիլոմէդր հիւսիս։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէ կը ծանուցանեն թէ Ճափոնցիք չարժում մը կը պատրաստեն դէպ ի Սաղալինի հիւսիսակողմը։ Սաղալինի մէջ Ճափոնցիք կորսուին 40 հոգի իսկ Ռուսերը 160 հոգի։ Ռուսք կորսուին նաեւ 5 թնդանօթ և մեծաքանակ ռազմանիւթ ու պաշար։ Ճափոնցիք ասկէց զատ 80 ռուս ալ գերի վարեցին։ Թօքիոյէն հեռագիր մը նայելով, Սաղալինը գրաւելու համար եղած ձեռնարկը հաստատած է թէ Սիպերիոյ մէջ Ռուսիոյ դիրքը տկար է և թէ Սաղալինի պաշտպանողական միջոցները Բորդ Արթուրի հետ բաղդատելով չնչին են։ Մանաւանդ որ Քորսաքովաքի գրաւման պահուն ճափոնական մէկ քանի ռումբեր աւերակ դարձուցած են ամրոցները։

ՎԻԵՆՆԱ.— Զօր. Թաքաօշիչիի հրամանին տակ բազմաթիւ ճափոնական զօրքեր վերջերս ելան Սաղալին, և միացան գրաւող բանակին։ Ռուսք կ'ուզեն անձնատուր ըլլալ Ճափոնցիներուն։ Ճափոնցիք Ռուսերէն գրաւեցին 16 դաշտային թնդանօթ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէ կը հեռագրուի «Սէնդրըլ Նիւզ»ի.— «Միքատօն ներսում շնորհեց Թօքիոյի փրանս. Նախկին զինուորական կցորդ հարիւրապետ Պուկուէնի, որ վերջերս 10 տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր զինուորական գաղտնիքներ երեւան հանած ըլլալուն համար լրագիրներու և բարեկամներու ուղղած իր թղթակցութիւններով։ Միքատոյին կողմէ Պաւկուէնի ներսում շնորհուիլը շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց Թօքիոյի դեսպանական մարմնոյն վրայ։

ՓԱՐԻԶ.— Խարպինէ կը հեռագրուի «Թան»ի թէ սաստիկ տաք կը տիրէ Մանչուրիոյ մէջ։ Սպարապետ Լինեվիչ 400,000 զինուոր ունի իր հրամանին տակ, որովհետեւ վերջերս բազմաթիւ օգնական ոյժ ստացաւ։ Շանկայէ կը հեռագրուի թէ Սպարապետը սկսաւ ետ քաշել Ռուսաց աջ թեւը, որ կը գտնուի Քիրինի մօտ։ Չիֆուէ ալ կը հեռագրեն թէ Ճափոնցիք սկսան պաշարել Քիրինի մօտ, Ռուսաց աջ թեւը։

ՊԵՐԼԻՆ.— «Մակտէպուրկ Զայթունկ» կը յայտարարէ թէ ստոյգ աղբիւրէ առած տեղեկութիւններուն նայելով, Ճափոն մտադիր է երեք միլիառ ֆր. պատերազմական տուգանք պահանջել։ Միւս կողմէ Վիեննայի ճափոնական դեսպանատունը կը հերքէ այդ լուրը։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ չի կարծուիր որ Ուաշինկդընի մէջ կատարուելիք բանակցութիւնները յաջողին, վասն զի Ռուսիա համոզում գոյացուցած է եղեր Ճափոնի նիւթական անկարողութեանը վրայ։

ՓԱՐԻԶ.— Զօրը լիազօր իշխանութիւն տուաւ հաշտութեան առաջին պատուիրակ Մ. Վիթթէի։ Այս լուրին վրայ սակարաններուն մէջ ճափոնական և ռուսական արժէթուղթերուն գինը բարձրացան։

ԼՈՆՏՈՆ.— (Պաշտօնական).— «Սէնդրըլ Նիւզ» կը ծանուցանէ.— Բրիտանական կառավարութիւնը զեկոյց թէ պիտի մասնակցի Մարոքի ժողովին, պայմանաւ որ իրեն հաղորդուի անոր ծրագիրը, և ինք հաւանի անոր։

—Երեսփ. ժողովոյ անդամ Մ. Լապուշէր յայտարարեց թէ աշխարհի խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար մեծապէս փափաքելի է որ միաձայնութիւն մը յառաջ գայ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ։

ՊՐՈՒՍԷԼ.— Պելճիքա ալ հրաւիրուեցաւ մասնակցիլ Մարոքի գործերուն համար գումարուելիք ժողովին։ Պելճիքայի տեսակէտը համաձայն է Գերմանիոյ, քանի որ Պելճիքա առեւտրական մեծ յարաբերութիւններ ունի Մարոքի հետ։

ՓԱՐԻԶ.— Արթօն որ նշանաւոր հանդիսացաւ Բանամայի գործին մէջ, անձնասպան եղեր է։ Շարժառիթը կարօտութիւն կը նկատուի։ Կը յիշուի թէ Արթօն Բանամայի գործին մէջ երկար ատեն սպառնալիքներ բրաւ կարգ մը անձնաւորութեանց, ըսելով թէ մեծադղորդ գաղտնիքներ երեւան պիտի հանէ։

ՊՐԷՍԹ.— Անգլ. նաւատորմիղը, ծովակալ Մէյի հրամանատարութեան տակ մեկներ է։ Քարափներուն վրայ հաւաքուած ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը ջերմապէս ու եռանդագին ողջուներ է անգլիացի նաւաղները։

ՎԻԵՆՆԱ.— Սերպիոյ գահաժառանգ իշխանը երէկ հոս հասաւ։

ԹԷՀՐԱՆ.— Պարսկական ծովախորշին մէկ քանի կղզիներուն մէջ ժանտախտի դէպքեր պատահեցան։ Պուշիրի և Պահրէյնի միջեւ հաղորդակցութիւնները ընդհատուեցան և քարանդինա հաստատուեցաւ։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

ԿԱՐԳԱՑՈՅՑ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ

6 Յուլիս, Չորեքշաբթի

Կէս օրէ առաջ.— Հայ. Աշխարհաբար, բերնց. միջ. մանչ.— Կրօն. Գր. բարձր. մանչեր.— Կրօն. գր. միջ. աղջիկներ.— Կրօն. բերնց. բրձրգյ. աղջիկներ.— Կէսօ է ետքը.— Կրօն. գր. միջ. մանչ.— Կրօն. բերնց. բարձր. մանչ.— Աշխարհագրութ. բերնց. միջ. աղջիկներ.— Կրօն. գր. բարձր. աղջիկներ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՄԵՆԷԼԻՔ ԿԱՅՍԵՐ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎՈՒԻՆ

Հապէշիստանի հայոց հոգեւոր հովիւ Տ. Մկրտիչ քհյ. Չլղատեան մայիս 30 թուակիր մանրամասն նամակի մը մէջ հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ Մենելիք Կայսեր կողմէ գտած համակիր ընդունելութիւնը.—

Շնորհիւ Բարձրելոյն և հոգածութեան ուղեկցիս, 13 օրէն ողջամբ հասայ Շուլա ըսուած վայրը, մերձ Ատիս—Ապապայի և հոն կանգ առի։ Օրը կիրակի էր. մեր հոն ժամանման լուրը չուտով հասաւ ազգայիններուն ականջը, որոնցմէ ոմանք փութացած էին քովս գալ. առանց խորհրդով և կարգադրութեամբ նոյն օրը հոն գիշերեցի։ Մեր ժամանելուն լուրը առած էր Նթօվպիոյ Վեհ. Կայսրը և հրամայած էր իր սակերչապետին՝ Պ. Յակոբ Պաղտասարեանի որ իր նորակառոյց փառաւոր տունը դրուի մեր տրամադրութեան ներքեւ, իսկ գարիները, կահն ու կարասին կայսերական Պալատէն հոգացուին. Նաեւ Ն. Վեհափառութեան կողմէ ականաւոր անձնաւորութիւն մ'ալ կը կարգուի մեզ դիմաւորելու համար։ Երկուշաբթի բարի աղօթարանը կը բացուի գեղեցկօրէն, արշալոյսը դիցուհիի դիւթիչ գեղեցկութեամբը կը փայլէր աղօթարանին զենիթին վրայ։ Արդէն ելած էի վրանէն դուրս, և բնութեան այդ գեղեցկութիւնը, օդին թարմութիւնը, հովին զովութիւնը կ'ըմբոշխնէի կուշտ ու կուռ։ Եւ ահա՛, շատ չանցած վրանիս շուրջը լ ռնուած էին ազգայինները, հպարտօրէն տեղաւորուած՝ երիվարներու և ջորիներու հաստատակամ քամակներու վրայ։ Լանջախաչը կ'երերար վերտակոծ լանջիս վրայ։ Ազգայիններ ժպիտ ի շրթունս մէկիկ մէկիկ, մօտեցան համբուրեցին աջս, եւ բարի գալուստ մաղթեցին։ Յոյն երեւելիներն ալ եղբայրսիրական նախանձախնդրութեամբ առլի՝ փութացած էին ընդ առաջ գալ։ Շատ չանցած հասաւ եւ Վեհ. Կայսեր ներկայացուցիչը, համբուրեց Ս. Խաչը, ձեռքս սեղմեց կամքովին եւ յանուն Ն. Վեհափառութեան բարի գալուստ մաղթեց։ Նոյն ձեւով ես ալ պատասխանեցի Ն. Վսեմութեան։ Յետոյ մեզ համար պատրաստուած ջորիին վրայ բարձրանալով, թափօր կազմեցինք։ 50ի չափ զինուորներ այդ թափօրին առջեւէն կ'երթային։ Երկու ժամէն հազիւ մտանք մայրաքաղաքն Նթօվպիոյ։ Յոյն լուսանկարիչ մը, երկու տեղ լուսանկարեց կայսեր ներկայացուցիչն և զիս։ Երբ հասանք մեզ համար պատրաստուած տան առջեւ, վար իջանք ջորիներէն, եւ ուղղուեցանք դէպի դահլիճը, որու պատշգամի երկու կողմերը կը ծածանէին Եթովպական յաղթապանծ դրօշները։ Իսկ դահլիճին ճակատը կը զարդարէր Ն. Վեհափառութեան մեծադիր պատկերը։ Վեհ. Մենելիք Բ. Կայսեր ներկայացուցչին շնորհակալութիւնս յայտնեցի և խնդրեցի լրմէ որ փոխանցանք ողջոյններուս հետ և ամենախոնարհ յարգանքներս մատուցանէ Վեհ. Կայսեր և Կայսրուհւոյն։ Յետոյ յանուն հոգեւոր իշխանութեան ողջունեցի Հայ գաղութը և օրհնեցի զիրենք։ Երիտասարդ մը, ի դիմաց Հայ համայնքին, գրաւոր ուղերձ մը կարդաց յուզեալ շեշտով, իսկ Հայ-բողոքականներէն մին՝ բանախօսութիւն մը բրաւ։ Ստիպուեցայ նորէն ոտքի ելնել, բայց այս անգամ չկրցի խօսիլ. յուզուած էի. երկու վայրկեանի չափ գամուած մնացի գրասեղանիս առջին. ժողովուրդն իր ակնարկները սեւեռած էր արտասուաթորմ աչքերուս։ Օրհնեցի զիրենք, եւ իրենց բարեկամութեան համար ծառայելու տրամադրութիւնս յայտնեցի եւ ուխտեցի։ Յոյն մը եւս ի դիմաց Յունաց ճառ մը խօսեցաւ։ Նոյն օրը Վեհ. Կայսրը Պ. Պաղտասարեանը կանչելով իր քովը՝ ողջութիւնը կը հարցնէ, ապա կը հրամայէ որպէս զի պատուասիրութեան մէջ ո՛ եւ է պակասութիւն մը տեղի չունենայ և բոլոր ծախքերը հոգացուին կայս. անձնական գանձարանէն։ Ամսոյս 25ին, Մենելիք Կայսեր բացարձակ արտօնութեամբը, այցելութիւն տուի Ն. Վեհափառութեան, հետս ունենալով Տեարք Յակոբ Պաղտասարեան, Մարգար Միրզաեան, Սարգիս Աճնաւորեան եւ Պետրոս Պօյաճեան։ Նախ՝ հիւրասրահ առաջնորդուեցանք, ուր՝ Վեհ. Կայսեր խորհրդականը՝ Մ. Իլք ներկայանալով, յանուն Ն. Վեհափառութեան ողջունեց զմեզ՝ Ս. Խաչը համբուրելով և ապա առաջնորդեց զմեզ մեր հետեւորդներով դէպի Կայս. նորակառոյց պալատը։ Կայսրն իր բարձր գահոյից վրայ բազմած էր շրջապատուած ներքին, արտաքին եւ կրօնական գործոց բարձրաստիճան նախարարներովը, ամէնքն ալ ոտքի վրայ։ Երբ մօտեցայ Կայսեր, Ն. Վեհափառութիւն իսկոյն ոտքի ելաւ, գլխարկը վար առաւ եւ համբուրեց Ս. Խաչը, յետոյ սիրալիր սեղմեց ձեռքս եւ հրաման բրաւ, որպէս զի նստիմ ինծ համար պատրաստուած աթոռին վրայ։ Նստեցայ և սկսայ նախ շնորհակալութիւն յայտնել Իր բարեացակամութեան եւ անհուն սիրոյն, զոր կը տածէ Հայոց և իր հովուին, և յանուն Ս. Պատրիարք Հօր ողջունեցի զինքը։ Կայսրը մայտագին շնորհակալութիւն յայտնեց և խոստացաւ միշտ սիրել իր հովանիին ներքեւ գտնուող Հայերը։ Յետոյ ոտքի վրայ ելայ եւ պատկառանօք մատուցի իրեն պատրիարքական պաշտօնական գրութիւնները եւ Ս. Միւռոնը, Կայսրը իսկոյն ոտքի ելաւ, առաւ ձեռքս և համբուրեց Ս. Միւռոնը։ Յետոյ իրեն յանձնեցի նոյն պատկառանօք Բարձրօ փաշայի նուէրը, գրութիւնը եւ պատկերը։ Կայսրը երբ տեսաւ Ս. գերեզմանը, ելաւ ոտքի, գլխարկը վար առաւ, խոնարհեցաւ, համբուրեց և սկսաւ հիացմամբ դիտել եւ շատ գոհ մնայ ու կրկնակի յայտնեց շնորհակալութիւնը։ Վայրկեան մը լռութենէ վերջ, կիրակէ օրը պատարագելու փափաք յայտնեցի իր Վեհափառ թանկագին կենաց աղօթելու համար։ Վեհափառ Կայսրը հաճութեամբ արտօնեց։ 20 վայրկեան տեւեց տեսակցութիւնը։ Հրաժեշտ առի նորէն Վեհափառութենէն եւ մեկնեցայ։ Մինիստրը մինչեւ արտաքին դուռը առաջնորդեց մեզ։ Պաշտօնական այցելութիւններ տակաւ առ տակաւ տեղի կ'ունենան, ամենուրեք սիրալիր ընդունելութիւն։ Կայսեր մինիստրին ալ այցելութիւն տուի. ինք ալ օր մը վերջ փոխադարձ այցելութեան եկաւ։ Կիրակի օր հանդիսաւորապէս պատարագեցի. Հայ գաղութը գրեթէ ամբողջովին ներկայ էր. ներկայ էին նաեւ Յոյներ եւ Հապէշներ։ Պատրիարքական կոնդակը կարդացուեցաւ. յետոյ «Սիրեցէք զմիմեանս» բնաբանին վրայ քարոզեցի։ Այսօր կամ վաղը Վեհ. Կայսեր նորէն պիտի ներկայանամ եւ եկեղեցիի մը շինութեան արտօնութիւնը պիտի խնդրեմ. կը յուսամ թէ յաջողիմ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, ներկայ էին Տ. Գրիգորիս և Տ. Գաբրիէլ Սրբազանները և Տ. Տ. Սեթեան ու Սանտալճեան Աւագ քահանաները։

1.—Խարբերդի առաջնորդ Տ. Խոսրով վրդ. Պէշրիկեան և Կրօն. Ժողովը, Սորսորիի Տ. Մկրտիչ քհ.ի գեղծումներուն քննութեան տեղեկագիրը ղրկած էին։ Ժողովը որոշեց միամեայ փիլոնազրկութեան դատապարտել յիշեալ քահանան։

2.—Աղթամարայ Կաթ. տեղապահ Տ. Յովսէփ եպս. Խասաբեան գրով մը վանքին մէջ վարդապետի չգոյութիւնը կը չեշտէր։ Ժողովը արժան դատեց յանձնարարել Կաթ. տեղապահին քանի մը արժանաւոր տիրացուներ վանք առնել և աբեղայութեան պատրաստել։

3.—Երզնկայի առաջ. փոխանորդ Տ. Արտավազդ վրդ. կը տեղեկագրէր թէ քաղաքին երիտասարդներէն մին իր հօրեղբօր թոռանը հետ մէկտեղ ապօրէն կենակցութեան մէջ ըլլալով, գայթակղութիւն պատճառած է ամբողջ ժողովրդեան. Ժողովը որոշեց Ս. եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէ զրկել երկուքն ալ, հրապարակաւ։

4.—Թաթար Պազարճըքի Տ. Կարապետ քահանան խնդրած էր Ֆօքշանի մէջ քահանայագործել։ Որոշուեցաւ պատասխանել Պատրիարքարանէ թէ՝ Ֆօքշանէն քահանայի խնդրանք չէ եղած պաշտօնապէս։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ ամուսնական խնդիրներով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ պիտի նախագահէ Ուր. օր, Սկիւտար Պէրպէրեան վարժարանի, Շր. օր, Բերա, Էսաեան վարժարանի, Կիր. օր, Պալաթու Խորէնեան վարժարանի, Գշ. օր, Մագրիգիւղի Տատեան վարժարանի և Դշ. օր, Սամաթիոյ Սահակեան և Նունեան Վարդուհեան վարժարանի ամավերջի հանդէսներուն։

—Ն. Սրբազնութիւնը վաղն առտու պիտի նախագահէ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը Իզմիրեանց զրական յանձնաժողովոյ մրցանակաբաշխութեան հանդէսին։ Հանդէսէն առաջ Ս. Պատրիարքը պիտի քարոզէ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, Սահակ Մեսրոպի տօնին առթիւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ երէկ շրջաբերականներ ղրկուեցան գաւառներու առաջնորդներուն և առաջ. փոխանորդներուն որով կը յանձնարարուի իրենց գիւղերու մէջ աշխարհականներու յանձնել երբեք առաջնորդական գործեր։

ԱՏԱՆԱՅԻ առաջնորդ Տ. Մուշեղ վրդ. նամակով մը արտօնութիւն խնդրած է Ս. Պատրիարք Հօրմէն, որպէս զի Դպրեվանքի նորընծայ Շահէ Սարկաւագ քարոզիչ կարգուի Մերսինի։ Ինչպէս յայտնի է Կրօն. Ժողովոյ վերջին որոշման համաձայն, գեռ երկու տարի Դպրեվանքը մնալէ յետոյ միայն պիտի կրնան պաշտօնի կոչուիլ։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ թէեւ Պատրիարքարան դիմում կ'ընեն Արմաշի դպրեվանքը ընդունուելու համար, սակայն Խնամակալութիւնը որոշած է այս տարի նոր աշակերտ չընդունիլ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ նախորդ ելեւմտից տեսուչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Մագաուեան երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ եպս. մէկ քանի օր օդափոխութեան համար իր պաշտօնատեղիէն բացակայելուն առթիւ, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ, անձնական քարտուղար Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան փոխանորդարար պիտի վարէ նոյն պաշտօնը, մինչեւ Ն. Սրբազնութեան վերադարձը։

ԲՆԴԵՐՄԱՊՈՒՐԿԷՆ Պ. Գր. Պօղոսեան իր և իր ազգականներուն կողմէ շնորհակալութիւն յայտնած է Ս. Պատրիարք Հօր, Սանասարեան վարժարանի խնամակալութեան և Ուսումն. Խորհրդոյ, իր քեռին՝ հանգուցեալ Նդեանցի մահուան առթիւ, իրենց ղրկած ցաւակցական հեռագիրներուն առթիւ։

ԳՈՒՐՈՒՉԷՇՄԷԻ թաղ. խորհուրդոյ ատենապետին Յարութիւն էֆ. Գաբրաճեանի հրաժարած ըլլալով Ս. Պատրիարք Հայրը մերժեց հրաժարականը և յանձնարարեց քարոզիչ Սրբազանին որ միւս երկու հրաժարած անդամներուն տեղ երկու անձ ընտրէ և հաղորդէ Պատրիարքարան հաստատուելու համար։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ նորաշէն եկեղեցիին Ս. Աստուածածնայ խորանին պատկեր մը նուիրած են Տէր եւ Տիկ. Պինեմեճեան։ Կրօն. Ժողովին ներկայացուած ըլլալով այդ պատկերը, ժողովը յետ քննութեան հայ եկեղեցիի վարդապետութեան կանոններուն հակառակ չգտնալով պատկերը, գրով մը արտօնեց Սելանիկի հոգեւոր հովիւը, օծել այդ պատկերը։

Տ. ԿՈՐԻՒՆ վրդ. Սրապեան կը հեռագրէ Պատրիարքարան թէ յուլիս 1ին Սղերդ հասած եւ ձեռնարկած է իր առաջն. տեղապահի պաշտօնին։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը ասկէ առաջ Գալֆայեան Որբանոցին իր տուած այցելութեանը միջոցին գնահատելով սանուհիներուն ձեռագործի և ասեղնակարերու մէջ ունեցած ճարտարութիւնը և նրբութիւնը, խոստացած էր այդ ճիւղերուն վերաբերեալ ֆրանսերէն թերթ մը ղրկել, անկէ օգտուելու համար։ Ն. Սրբազնութիւն «Ouvrage de Dame» անուն թերթը սկսած է ղրկել, որուն մէջ ընդարձակ տեղեկութիւններ ու ծանօթութիւններ կան ձեռագործի, ասեղնակարի և յարակից ճիւղերուն մասին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Պատր. փոխանորդ Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան, հրաւիրուած է առաջիկայ կիրակի օր Ս. Պատարագ մատուցանելու Մաքրիգիւղի եկեղեցին, տեղւոյն Դպրաց դասին հաստատութեան տարեդարձին առթիւ։

ՄԱՅՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ և Մագրիգիւղի Տատեան վարժարաններուն մէջ երէկ տեղի ունեցան շրջանաւարտներու Թուրքերէնի, ընդհ. պատմութեան և աշխարհագրութեան քննութիւնները, ի ներկայութեան Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ կարգուած քննիչներու։ Ս. Յակոբայ Որբանոցին սաները երէկ իրենց քննութիւնը տալէ վերջ Եավրուեան էֆ.ի բնակարանը գացին ուր սեղան մը տրուեցաւ։

ՆՇԱՆԴԷՔ

Երկուշաբթի օր, Կէտիկ փաշայի Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ եկեղեցին մէջ տեղի ունեցաւ պսակադրութեան հանդէսը Գրիգոր էֆ. Բէհնեանեանի Օր. Էօժէնի Թագւորեանի հետ կնքահայրութեամբ ոսկերիչ Մագստ էֆ.ի։ Ազգականներու և բարեկամներու ստուար բազմութիւն մը փութացած էր ներկայ գտնուիլ պսակադրութեան հանդէսին որուն կը նախագահէր Տ. Եզրաս վրդ. իր շուրջը ունենալով քահանաներ ու դպիրներ։ Արարողութենէն վերջ հարսնեւորները առաջնորդուեցան եկեղեցւոյն յարակից սրահը ուր պատշաճ հիւրասիրութիւններով մեծարուեցան։ Գիշերը ճոխ սեղան մը տրուեցաւ Գրիգոր էֆ. Բէհնեանի բնակարանը ուր նորապսակ ամոլը ստացաւ բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ։

Խմբագրութիւնս իր խնդակցութիւնը կը յայտնէ այս առթիւ նորապսակ ամոլին և Բէհնեանեան ու Թագւորեան ընտանիքներուն։

Աբրահամ էֆէնտի Գարաօղլանեան և զաւակունք, Գարաօղլանեան ընտանիք, (Պոլիս) Տէր և Տիկին Աւետիս էֆէնտի Քիւրքճեան, Յակոբ էֆէնտի Տէր Գէորգեան ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը

ՏԻԿ. ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ Ա. ԳԱՐԱՕՂԼԱՆԵԱՆԻ

որ յետ երկարատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն, ի հասակի 35 ամաց, ի խոր սուգ համակելով բոլոր ազգականաց և բարեկամաց։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը Չորեքշաբթի, 6 Յուլիս, ժամը 4 ½ին Ս. Երեւման Խաչ եկեղեցւոյ Գուրուչէշմէի և անտի պիտի ամփոփուի Գուրուչէշմէի ազգային գերեզմանատունը։

Արնավուտ գիւղ, 5 Յուլիս 1905

Ծանօթ.— Շոգենաւը կամուրջէն կը մեկնի 3 ½ին Արնավուտ գիւղ։

ՓԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

18 Յուլիս 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français	99 22
Րէժի	(Tab. Turcs	396 —
Օսմ. Միացեալ	(B. N. Unif.	89 90
Երկաթուղի	(Lots Turcs	132 50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.	597 —
Թրամվայ	(Tramway)	82 —

ՌԷՍՄԻ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Շուրայի Տէվլէթ ազասընտան աթուֆէթլու Շէրիֆ Հիւսէյին պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինին մուխասիմինտէն սատաէթլու Ապտուլլահ վէ Ֆէյզի պէյ էֆէնտիլէրէ թէրֆիէն բիւթէյի ուլա սընըֆը սանիսի։

ՆԵՐՔԻՆ

ՀԻՒՆՏԱՍՏԻՆ ԴԻՄ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց հիւծախտաւորներու համար մասնաւոր դարմանատուն մը հաստատել։

ՄԻՋԱԳԳԱՅԻՆ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ.— Յայտնի է թէ Կայս. կառավարութիւնը Միջազգային գրկած է մասնաւոր յանձնաժողով մը որ պաշտօն ունի ուսումնասիրել այն քան տրգասաբեր նահանգներուն երկրագործական զարգացման միջոցները։ Այս յանձնաժողովին կողմէ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մատուցուած տեղեկագրով կ'առաջարկուի կամուրջներ շինել Ճապուրի վրայ և Իրաք գաղթականներ հաստատել այդ կողմերը։ Նախարարութիւնը վաւերացուց այս առաջարկները և տեղեկագիր մը ղրկեց Մեծ-Եպարքոսութեան որով կ'առաջարկէ Տիգրիսի և Եփրատի վրայ նաւակներով փոխադրութիւն մը հաստատել մինչեւ չոգենաւային նաւամատոյցները։ Նաեւ մշակման գործիքներ մատակարարել գաղթականներուն։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ.— Դեսպան Պարոն տը Քալիչէ առջի օր փոխադարձ այցելութիւն տուաւ այն բոլոր դեսպաններուն, որոնք շնորհաւորած էին դեսպանին 25ամեայ պաշտօնավարութեան յոբելեանը։

⁂ Յոբելեանին առթիւ Սէրքիլ տ'Օրիանի կողմէ պելճիքական դեսպանը, Պետական Խորհրդական Ջարեհ էֆ. Տիլլէր և Հանր. Պարտքի վարչութեան գերման պատուիրակ Մ. Թէսմա շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Պ. տը Քալիչէի, որ նոյն Պլեւլին նախագահն է։ Այցելուները յանուն Սէրքլը տ'Օրիանի, ի յիշատակ Պարոն տը Քալիչէի յոբելեանին նուիրեցին գրասեղանի բիւրեղեայ և ոսկեզօծ կազմած մը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ.— Ղալաթիոյ Սակարանին Վարչական Խորհուրդը գործառնութեանց կանոնաւորման և Սակարանի մէջ գործողներուն չափը պաշտպանելու համար քանի մը կարգադրութիւններ բրաւ։ Որոշեց որ Սակարանէն դուրս, և նոյն իսկ Բօսֆորի խանին բակին մէջ Սակարանին բացուելէն և գոցուելէն ետք ո և է գործողութիւն չկատարուի և արգիլուի։ Սակարանին մէջ պիտի ընդունուին Եւրոպական արժէթուղթերը և Քայասու—Պոլիս— Բաղտատի պարտաթուղթերը, որպէս զի ասոնց վրայ կատարուած գործողութիւնները Սակարանին մէջ տեղի ունենան։ Այսպէսով յոյս կայ որ պիտի դադրին այն վնասները զորս կը կրեն խաղացողները։ Եւրոպական Սակարաններէ եկած հեռագիրներուն ատեն Սակարանէն դուրս Օսմ. Միացեալին և Երկաթուղիի արժէթուղթերուն վրայ կատարուած գործառնութիւններուն երեսէն։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅՆ Ընդհ. Տնօրէն Տքդ. Զանտէր Պերլին գացած ըլլալով, իսկ Տէօյչէ Պանքի աւելեան ձեռնարկութեանց վարչական խորհուրդին անդամ, իրեն կը յաջորդէ Անատոլուի երկաթուղիի փոխ—Տնօրէն Մ. Հիւկնէն։ Գերման թերթ մը կ'իմանայ թէ Պերլինի Արտաքին գործոց նախարարութեան դաղթականութեանց ճիւղէն Տօքթ. Հէլֆրիչ առաջիկայ աշնան Պոլիս պիտի գայ մտնելու համար երկաթուղիի վարչութեան մէջ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Յոյն Պատրիարքը Տ. Դամիանոս Ս. Գերեզմանի ոսկի խաչը տուաւ Հէյպէլիի աստուածաբանական վարժարանին Տնօրէն Մ. Լիանտրոսի։

ՊԷՊԷՔԻ ՊԱՐՏԷԶԸ.— Շիրքէթի Խայրիէ որոշեր է շոգեմակոյկով և աժան գնով երթեւեկ մը հաստատել Պէպէքի պարտէզին ու Քէօք Սուի միջեւ։ Այդ առթիւ Պէպէքի պարտէզին վարձակալը նաւամատոյց մը պիտի շինէ պարտէզին առջեւ։ Շոգեմակոյկը առաւօտէ մինչեւ երեկոյն պիտի երթեւեկէ։ Ասկէ զատ, ուրբաթ և կիրակի օրերը, կէս օրէն ետքը, փոքր շոգենաւերէն երկուքը պիտի երթեւեկեն Քամուրջին ու Պէպէքի պարտէզին միջեւ, դիւրութիւն մը ըլլալու համար ամէն անոնց որոնք Բերայէ կառքով Պէպէք կ'երթան։

ԹԷՐՔՈՍԻ ՋՈՒՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ, ինչպէս յայտնի է, իր յաճախորդներուն տուած ջրաչափ ժամացոյցներուն համար 4—5 ոսկիի մեծկակ գումար մը կը պահանջէ և որոյմէ ալ տարեկան վարձք մը կ'ստանայ ժամացոյցի փոխարէն։ Այս առթիւ թէեւ միշտ դիմումներ կ'ըլլան Ընկերութեան, ժամացոյցներու տարօրինակ աղուէնը առարկելով, և սակայն ընկերութիւնը կը շարունակէ իր նախկին սակերը, առանց ո՛ և է զեղչ ընելու։ Վերջերս խմբագրութեանս հասած տեղեկութիւններէ կ'իմանանք թէ տասնեակ տարիներէ ի վեր հաստատուած ժամացոյցները երբեք նորոգութեան չեն ենթարկուիր ընկերութեան կողմէ և այս առթիւ յաճախ տրուած ջուրէն աւելի կը նշանակեն, ինչ որ վէճի դուռ կը բանայ յաճախորդին և ընկերութեան միջեւ։ Թէրքոսի Ընկերութիւնը անհրաժեշտ է որ խիստ քննութենէ մը անցընէ գոնէ տարին անգամ մը իր զետեղած ժամացոյցներուն մեքենական վիճակը, հարկ եղած նորոգութիւնները և փոփոխութիւնները կատարէ և այնպէս վերջ տայ կարգ մը անտեղութիւններու, ինչ որ իր չահուն ալ կրնայ վնասել։

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐԻ Ռուսերէն 160 զօրք և բնակիչ առջի իրիկուն Պոլսէն անցան Չեհանդիր չոգենաւով։ Այս չոգենաւին մէջ կային նաեւ Բօժեստվենսկիի տորմիղէն մնացած 3 սպայ, 3 մարզիչ, 52 նաւաստի, 7 քահանայ, 2 բժիշկ և 20 օգնական վիրաբոյժ։ Բորդ Արթուրի քաջ զօրավարներէն Բոնտրատենքոյի մարմինը Ռուսիա կը փոխադրուի, և նոյն չոգենաւը մէկ քանի օրէն Պոլսէն պիտի անցնի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՇՔՈՏՐԱՅԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.— Չէթինյէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ առջի օր կէս օրէ ետք երկրաշարժի երկու զօրաւոր ցնցում զգացուեր են Շքոտրայի մէջ, ստորերկրեայ երկարատեւ որոտումներով։ Իրիկունն ալ չորս ուրիշ ցնցումներ զգացուած են.

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ.— Սկիւտարի զինուորական հրամատար և Կայս. թիկնապահ Զօր. Շամիլ փաշա դժբախտութիւնը ունեցաւ աղետալի արկածի մը գոհ տալու իր տասնամեայ զաւակը, Սալահէտտին պէյը։ Տղեկը առջի իրիկուն 8 ընկերներու հետ երբ հօրը քէօշկին պարտէզին մէջ կը խաղար, յանկարծ հորը ինկաւ, և հակառակ օգնութեանց խեղդուեցաւ։ Դժբախտ տղեկին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ, և թաղուեցաւ Քարաճա-Ահմէտի գերեզմանատան մէջ։

ԲԱԱԿԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Քասակահատները ընդհանրապէս իրենց շահագիտութեան վայր կ'ընտրեն նաւամատոյցները, թիւնէլի մուտքը, կայարանները, եկեղեցիները և այն ամէն կարգի տեղերը ուր հանրութիւնը կը խռնուի սովորաբար։ Եւրոպական մեծ քաղաքներու մէջ ալ նոյնն է երեւոյթը և դրամատէրը, նամակատուններու և ուրիշ հաստատութեանց սրահներուն առջեւ խոշոր գիրերով զգուշութիւն կը յանձնարարուի քասակահատներէ։ Առջի օր. հայ վաճառական մը, Սկիւտարի նաւամատոյցէն անցած պահուն, 10 ոսկի արժողութեամբ ժամացոյցն ու շղթան շորթել տուաւ ճարպիկ քասակահատի մը որ առանց զգալի ընել տալու յաջողած էր որսը ձեռք ձգել։ Այս առթիւ, պարաք կ'զգանք, զգուշացնել հանրութիւնը որ երբ բազմութեան մէջ գտնուին, ուշադրութիւն ընեն իրենց կրած արժէքաւոր գոյքերուն։

ՍԱՍՏԻԿ ՄՐՐԻԿ մը ծագած է անցեալները Սամսոնի մէջ մեծապէս վնասելով Վալիի նաւահանգիստին։ Կոհակաբեկ քարափը վեց տեղէ ճաթրրուած է և նորոգութեան համար 2000 ոսկիի պէտք կայ։

ՎԻԺՈՒՄ.— Թիթեղագործ Հայկ դատ բացած է Ենիգաբուի բնակիչ Մարուքէ և Սարգիս էֆ.ներուն դէմ, որոնք իրենց տունէն ուզելով բանի դուրս հանել Հայկը անոր կինը վախցած և զաւակը վիժած էր։

ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ.— Զէնորա Շիւքրիի 9 տարու տղեկը Ճէմիլ առջի օր Ռումէլի Հիսարի առջեւ ծովը ինկաւ և հոսանքէն քշուեցաւ։ Մարդ մը ծով նետուեցաւ զայն ազատելու բայց ինք ալ բռնուեցաւ հոսանքէն, այնպէս որ երկուքն ալ խեղդուելու վրայ էին երբ շրջակայքէն հասան և ազատեցին զանոնք։

— Սիրքէճիէն դիմաց գացող մակոյկ մը, երէկ շրջեցաւ ծովին վրայ, բայց մակուկավարը և երկու յաճախորդները ազատուեցան։

ՀՐԴԵՀ

Այս գիշեր ժամը 1ին միջոցները Բերա, Գըլ Պաւանու Շէհնամէ ճամբային պայեան Լասիրինօ անուն կնոջ մը տունէն հրդեհ ծագեցաւ, ուր կը բնակէին Սօֆի անուն հայ կին մը և նուագածու Մանօլ։ Հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ չորս տուն այրելէ վերջ կարելի եղաւ հրդեհին առաջքը առնել։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 18.— Մ. Վիթթէ որ Ուաշինկթընի Հաշտութեան ժողովին երթալու համար Փարիզէն պիտի անցնի, տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Ռուվիէի հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ Մ. Վիթթէի Ուաշինկդընի Հաշտութեան ժողովին ռուս առաջին պատուիրակ անուանումը մեծ գոհունակութիւն առթած է Ճափոնի կառավարութեան որ կատարելապէս կը գնահատէ պետական այս անուանի մարդուն ձեռնհասութիւնը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կը ծանուցուի թէ գերման պատերազմական նախարարը առողջական պատճառներով կ'ուզէ քաշուիլ գործէ։

—Պիւլով իշխան որ օդափոխութեան գացած է Նորտնէյ, հոնկէ կը շարունակէ վարել իր գործերը։

ՄԷՃԷԼԼԷ

ԿԱՄ

ՕՍՄ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Թարգմանեց

Ա. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԹՈԹՈՎԱՅԵԱՆ

Ձեռնեայ գին 30 ղրուշ

Հայերէն թարգմանութիւնը, բնագրին արտասանութեան հետ դէմ առ դէմ տպուած, 30 ղրշ.ի կը ծախուի Յ. Մ. Սեթեան կազմատուն-Թղթավաճառանոցը, Զագմագճըլար, Զիւմպիւլլիւ խանի դրան կից։ Գաւառական յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Թղթատարի ծախքն է 6 ղրշ.։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

5/18 Յուլիս 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ. Ո.		97.02
Երէկուան էն բարձր գինը	»	97.05
» էն վար գինը	»	97.—

ԲԱՄԲԱԿ

Եւէկուան հեռագիր

Սրօթ 5.84

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՈՐԳԱՑԻՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԹՈՔԱԽՏ

ԱՄԵՐԻԿԱԲՆԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ՄԸ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ

Մասնագէտի մը պատասխանը

×

Ամերիկաբնակ Հայ վաճառական մը, Պր. Արտաշէս Պէօշէեան, որ Պոստընի մէջ որդավաճառութեամբ կ՚զբաղի եղեր, Առեւելեան գորգերու առուտուրը ...

...

ողողուի, սպառումը ոչ թէ կը դիւրանայ, այլ կը դժուարանայ, և անկումը անխուսափելի կը դառնայ։ Աղօթեցէք որ հիմա փոքր քանակութեամբ կ՚երթայ և շատ թէ քիչ շահ կ՚արտադրէ, հապա՞ եթէ շատ քանակութեամբ երթայ...։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԱՐ Մ. ՔԻՇԻՇԵԱՆԻ "ՔԱՂԱՔ. ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ" ԱՌԹԻՒ

Քանի որ առեւտրական վարժարան մը չունինք դեռ, առեւտր. գիտելիքներու մասին մատենաշար մը անժխտելի օգտակարութիւն ունի անոնց համար որոնք կը պատրաստուին առեւտր. ասպարէզը մտնել։ Այդ գիրքերը թերուս առեւտրականներուն ինքնազարգացման նպաստելու առաւելութիւնը ունին։

Մանչեստրցի Հայ մը, Պ. Մ. Քէ...

...

ու ծիծաղին տեղի պիտի տան։ Օրինակի համար, ա՛յնպիսի հրապարակի մը վրայ ուր ծայրայեղ մրցում կայ, ուր աշխատողները գործ կ՚ուզեն և գործողները չահ, ինչ արժէք ունի սա հատուածը «Մա՛յլ, գնա՛ տես մրջիւնը, ո՛րպէս անդադար չարժման մէջ է ամառ եղանակին՝ իր ձմեռնային պաշարն ամբարելու, և օրինակ ա՛ռ»։

Զենք գիտեր թէ որո՛ւ համար գրած է սա խօսքերը.՝ — «Մնա՛ցէք, ուսուցէք ձեր զաւակաց խնայողասիրութիւնն, յորդորելով զանոնք իրենց պղնձեայ դրամները — բէնիները դնելու, յանձնելու դպրոցական Բանկի պաճ դրամատանց քովը։ Մի՛ դեդեւիք գալ յանձնելու, ևլն.։» Բոլորովին անդի անպատշաճ չէ՞ սա հատուածը, «...այս տեսակէտով դրամօժիտի խնդիրն ընդունած և ըստ օրինի բացատրած են, որ կրնայ միայն օգտէտ և կեղծ բարոյախօսներէ քննադատուիլ և անգոսնուիլ», քանի որ մեր եկեղեցական իշխանութիւնք դեռ չէ ընդունած դրամօժիտի օրինաւորութիւնը։

Տնտեսագիտութեան գիրքի մը մէջ ինչ գործ ունի սա խօսքը. «Սակարանի գործողութեանց մէջ խելացի ու հեռատես մարդը՝ քանի մը անգամ երբ բաղդ ունեցաւ կարեւոր գումարներ շահելու, խկոյն իր վերջին հնաք բարեաւն ընելով ետ դառնալ պէտք է»։ Շատ տղայական չէ՞ սա գաղափարը, ...

...

Շատ...ան չատ մը թերութիւններ դասաւորումի տեսակէտով։ Լեզուն ալ շատ խրթին և մութ է։

Ա. ԳԱԼՖԱՔՃԵԱՆ

ՏԸՆԲԻՆԿԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

ՄԱՔՍԱՊԱՇՏՊԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱԶԱՏ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ուսումնասիրութիւն

ՈՒԻՆՍԴԸՆ ՉԸՐՉԻԼԻ ԵՒ ԷՐՄԻԴԷՅՃ ՍՄԻԹԻ

Ո՛չ մէկ բառ այնչափ շատ գործածուած է մաքսապաշտպան դրութեան առթիւ որքան Տըմբինկը։

Ի՞նչ է Տըմբինկը։

Անգլիոյ մէջ ամէն մարդ Տըմբինկ կ՚անուանէ բիրտ մրցումը։

Գործարանատէրը այս բառով կը բացատրէ դիւրաւ առեւտրական ամէն ...

... Dumping from strength & Dumping from weakness ...

...

Առեւտրական այս երեւոյթին բացատրութիւնը՝ յաջորդ անգամ։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Ընդհանուր տեսութիւն մը առեւտրական գործերու վրայ

×

Վերջացող շաբթուան մէջ քիչ շատ գործեր եղան հրապարակին վրայ։ Բամբակը, իր անակնկալ բարձրացումով, բաւական լաւ ազդեցութիւն թողուց, այնպէս որ շատեր վարանեցան իրենց ապրանքը ծախելու։ Բայց երկարատեւ անգործութեան պատճառաւ վաճառականները չուզեցին բարձր գին պահանջել իրենց յաճախորդներէն, ինչպէս որ գործարանատէրները կը պահանջէին իրենցմէ։ Թէեւ գիներու տարբերութիւններ եղան, բայց շատ աննշան են։

Հրապարակին վրայ տեսակ կայ բայց կրնանք ապահովաբար ըսել որ պիտի պակսի։

Մահուտին խնդրանքը շատ զօրաւոր չէ, իսկ խամին խնդրանքը շատ է։ ...

...

...մէջ է մանիֆաթուրաճին յաջողութիւնը։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ԵՒ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Գատըգիւղի Ֆրէրներուն Առեւտրական վարժարանի քննութիւնները աւարտեցան Յունիս 29ին։ Քննիչներն էին Ֆրանս. դեսպանատան թարգմանը, իբրեւ պատուիրակ Ֆրանսայի Առեւտրական Նախարարութեան, և Տեարք Բէրբինեանի, Հանրային Պարտուց Վարչութենէն՝ Պ. Թէսդա, Օսմ. Պանքայէն, Բօրպէգղի և Սէզար Սախն Ռէժիէն, և Էրնէստ Ժիրօ՝ Նախագահ Ֆրանս. Առեւտրական Սենեկին։

Երեք հարցումներ եղան շրջանաւարտներուն, որոնք տասնական վայրկեան միայն խօսեցան իւրաքանչիւր նիւթի վրայ։ Քննութեան այս ձեւը Բարիզի Առեւտրական Բարձրագոյն ուսմանց վարժարանէն ընդօրինակուած էր։

Այս տարի վարժարանը ընծայեց իր երկու տղրանիկ շրջանաւարտները, որոնք առեւտրական ընդհանուր ծանօթութիւններ ստացած էին և քննիչներուն գովեստին արժանացան։ Երկու շրջանաւարտները անմիջապէս պաշտօնի կոչուեցան Օսմ. Կայս. Պանքային մէջ։

...

Առեւտրական Սենեկի ներկայացուցիչները, որոնց վկայութիւնը անշուշտ թանկագին երաշխաւորութիւն մըն է շրջանաւարտներուն յաջողութեանը համար։

ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 Յուլիս 5 երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ներմակ Առաջին օխան	39-39½	փարա
» երկրորդ »	38	»
Մախլիւթ »	35-36	»
Զավարը »	31-33	»
Սէրթ առաջին, օխան	37½	փր.
» միջին տեսակ	36½-37	»

Այսօր ժամանեց 9 վակոն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական զըրմա Ա. պարկը	74-75	ղ.
» » Բ. »	72-73	»

ԹԵՓ

Օխան 18 փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօստէնճէ 13-13¼ ղրշ. գրիւէ

Մէրսին 12-12½ ղրշ. գրիւը։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ